

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Rozhodování v obci jako proměnná místního rozvoje

Jaroslav Řeřicha

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jaroslav Řeřicha

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Klatovy

Název práce

Rozhodování v obci jako proměnná místního rozvoje

Název anglicky

Decision-making in the municipality as a variable of local development

---

Cíle práce

Bakalářská práce bude zaměřena na problematiku rozhodovacích mechanismů v samosprávě obcí. Cílem práce je ověřit uplatnitelnost stávající teorie při interpretaci formátu rozhodování ve vybraných municipalitách. V teoretické části bakalářské práce budou definovány základní pojmy související s daným tématem. Praktická část se bude zaměřovat na způsoby rozhodování v oblastech týkajících se rozvoje dané obce, jejího financování, rozpočtu, investic apod. Následně bude provedena komparace zjištěných závěrů s dosavadní teorií.

Metodika

Bakalářská práce bude pojata jako případová studie tří obcí. Tyto subjekty byly vybrány záměrně. První obec Číhaň lze zařadit mezi velmi malé obce, Čachrov má legislativně status městysu a město Klatovy je dřívějším sídlem stejnojmenného okresu. Výchozím bodem práce jsou studie Jaroslava Čmejčka, Radka Kopřivy a Jana Čopíka, které se věnují oblasti rozhodování v rámci územní samosprávy. Práce bude postavena na datech získaných semistrukturovanými rozhovory se starosty a vrcholnými představiteli uvedených municipalit. Zjištěné závěry budou srovnávány s výše uvedenou teorií rozhodovacích mechanismů.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Územní samospráva, pravomoc, starosta, zastupitelstvo obce, rozhodování

Doporučené zdroje informací

BALÍK, Stanislav. Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky. Grada Publishing, 2009.

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Grada Publishing, 2009.

ČOPÍK, Jan, KOPŘIVA, Radek, ČMEJREK, Jaroslav. Mayors as a variable in typologies of local governments: a case study of the Czech Republic. Local government studies, 2019.

KOČÍ, Roman. Obecní samospráva v České republice – Praktická příručka s judikaturou. Leges, 2017.

KOPŘIVA, Radek, ČOPÍK, Jan, ČMEJREK, Jaroslav. Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí. Sociológia, 2017.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radek Kopřiva, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 21. 9. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 16. 11. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Rozhodování v obci jako proměnná místního rozvoje" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne datum odevzdání

_____

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce panu Ing. Radku Kopřivovi, Ph.D., za jeho ochotu, odborné vedení a za rady a návrhy spojené s vedením mé bakalářské práce. Dále bych rád poděkovat starostovi obce Číhaň panu Ing. Josefu Srbovi, starostovi městyse Čachrov panu Josefu Bejvlovi a místostarostovi města Klatovy panu Ing. Martinu Křížovi, za jejich pomoc, ochotu a poskytnuté informace.

Rozhodování v obci jako proměnná místního rozvoje

Abstrakt

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na problematiku rozhodovacích mechanismů v samosprávě obcí. Cílem této práce je ověřit uplatnitelnost stávající teorie rozhodovacích mechanismů při interpretaci formátu rozhodování ve vybraných municipalitách. V teoretické části bakalářské práce jsou definovány základní pojmy související s daným tématem. V prvním oddílu teoretické části je popsán vznik a historický vývoj samosprávy v českých zemích a současný stav samosprávy v České republice s vymezením hlavních pojmů. Druhý oddíl je věnován teoretickým východiskům komunální politiky. Popisuje, jaké odborné texty byly napsány v české komunální politice, s členěním podle oblastí výzkumu. Poslední třetí oddíl je zaměřen na teoretická východiska rozhodování v obecních samosprávách, s akcentem na odborné stati vypracované Jaroslavem Čmejrkem, Radkem Kopřivou a Janem Čopíkem.

Praktická část bakalářské práce se zabývá způsoby rozhodování v oblastech týkajících se rozpočtu a investic tří vybraných obcí. Vybrané municipality jsou situovány v jednom okresu, ale jsou velikostně odlišné (obec, městys, město). Data byla získána semistrukturovanými rozhovory s čelními představiteli zvolených samospráv. Následně je provedena komparace zjištěných závěrů s dosavadní teorií.

Klíčová slova: Územní samospráva, pravomoc, starosta, zastupitelstvo obce, rozhodování

Decision-making in the municipality as a variable of local development

Abstract

The presented bachelor thesis is focused on the issue of decision-making mechanisms in municipal self-government. The aim of this work is to verify the applicability of the current theory of decision-making mechanisms in the interpretation of the decision-making format in selected municipalities. The theoretical part of the bachelor thesis defines the basic concepts related to the topic. The first section of the theoretical part describes the origin and historical development of self-government in the Czech lands and the current state of self-government in the Czech Republic with the definition of the main concepts. The second section is devoted to the theoretical basis of municipal policy. It describes what professional texts were written in Czech communal politics, broken down by research areas. The last third section is focused on the theoretical basis of decision-making in municipal self-government, with an emphasis on professional articles prepared by Jaroslav Čmejrek, Radek Kopřiva and Jan Čopík.

The practical part of the bachelor's thesis deals with decision-making methods in areas related to the budget and investments of three selected municipalities. Selected municipalities are located in one district, but are different in size (municipality, town, city). Data were obtained through semi-structured interviews with leading representatives of selected local governments. Subsequently, a comparison of the findings with the existing theory is made.

Keywords: Territorial self-government, authority, mayor, municipal council, decision making

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	111
3 Teoretická východiska	12
3.1 Územní samospráva v ČR a její historie	122
3.1.1 Vznik samosprávy v českých zemích	1212
3.1.2 Zlatý věk samosprávy	12
3.1.3 První republika.....	12
3.1.4 Protektorát Čechy a Morava	12
3.1.5 Národní výbory	13
3.1.6 Období po listopadu 1989.....	13
3.2 Obecní samospráva v současné době	13
3.2.1 Právní ukotvení	13
3.2.2 Obec	14
3.2.3 Samostatná působnost obce	14
3.2.4 Přenesená působnost obce	14
3.2.5 Zastupitelstvo obce	15
3.2.6 Rada obce	16
3.2.7 Starosta	17
3.2.8 Obecní úřad	18
3.2.9 Orgány zastupitelstva obce a rady obce	19
3.3 Teoretická východiska komunální politiky	20
3.3.1 Komunální volby	20
3.3.2 Rozhodování v obcích	21
3.3.3 Koalice	21
3.3.4 Zastupitelé, personalizace	22
3.3.5 Místní referenda	22
3.3.6 Korupce	23
3.3.7 Hodnocení efektivnosti	23
3.3.8 Dotace	23
3.3.9 Zadluženost	23
3.3.10 Konfliktní linie	23
3.3.11 Demokracie na komunální úrovni	24
3.3.12 Vývoj lokální politiky	24
3.3.13 Osadní výbory	24
3.3.14 Rozvoj municipalit	25
3.3.15 Participace	25

3.3.16	Místní politické systémy	25
3.3.17	Další okruhy výzkumů	25
3.4	Teoretická východiska rozhodování v obcích.....	26
3.4.1	Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí	26
3.4.2	Starostové jako proměnná v typologiích místních samospráv.....	29
4	Vlastní práce	31
4.1	Číhaň	31
4.1.1	Charakteristika	31
4.1.2	Historie.....	31
4.1.3	Současnost	31
4.1.4	Orgány obce a jejich struktura	32
4.1.5	Investice a rozpočet obce	32
4.2	Čachrov	32
4.2.1	Charakteristika	32
4.2.2	Historie.....	33
4.2.3	Současnost	33
4.2.4	Orgány městyse a jejich struktura.....	33
4.2.5	Investice a rozpočet městyse.....	34
4.3	Klatovy.....	34
4.3.1	Charakteristika	34
4.3.2	Historie.....	34
4.3.3	Současnost	35
4.3.4	Orgány města a jejich struktura	35
4.3.5	Investice a rozpočet města	36
4.4	Získání dat.....	36
4.5	Iniciátoři rozvojových cílů (investice)	37
4.6	Vlastní mechanismus rozhodování	38
5	Výsledky a diskuse	39
6	Závěr.....	40
7	Seznam použitých zdrojů	42
8	Přílohy	48

1 Úvod

Rozhodovací pravomoci na úrovni obecních samospráv mají na základě zákona o obcích ve své kompetenci zvolená zastupitelstva. V rámci samostatné působnosti obce se jedná také o rozhodnutí, která jsou činěna ohledně hospodaření obce. Tato oblast je nejen jednou z nejdůležitějších, ale zejména je z hlediska občanů nejviditelnější. Podle výsledků konkrétních rozhodnutí představitelů dané municipality, je pak vedení obce občany posuzováno a hodnoceno.

Všechna klíčová rozhodnutí schvaluje zastupitelstvo obce, ale to ještě neznamená, že s podněty k rozhodnutí přicházejí jen zastupitelé. Iniciátorem rozhodnutí, která jsou následně projednávána v zastupitelstvech, může být prakticky kdokoli. S návrhy mohou přicházet jednotliví zastupitelé, starosta, zaměstnanci obecního nebo městského úřadu, občané obce, zástupci spolků a organizací.

Vlastní rozhodovací mechanismy obecních samospráv nejsou nikde zákonem kodifikovány. Jak se ve skutečnosti v obcích rozhoduje, jaký je mechanismus toho, než se dostane probírané téma do programu zastupitelstva, je pouze a jen na vedení dané municipality.

Problematika rozhodování v samosprávách je oblastí, kterou se zabývá tato bakalářská práce. Na příkladu tří případových studií velikostně rozdílných obcí jsou zjišťovány mechanismy, kterých se používá v jednotlivých municipalitách při rozhodování o důležitých záležitostech.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je ověření uplatnitelnosti stávající teorie při interpretaci formátu rozhodování ve vybraných municipalitách. V teoretické části bakalářské práce budou definovány základní pojmy související s daným tématem. Praktická část se bude zaměřovat na způsoby rozhodování obecních samospráv v oblastech týkajících se rozvoje dané obce, jejího financování, rozpočtu, investic apod. Následně bude provedena komparace zjištěných závěrů s dosavadní teorií o rozhodovacích mechanismech v obecních samosprávách.

2.2 Metodika

Bakalářská práce bude pojata jako případová studie tří obcí. Tyto subjekty byly vybrány záměrně. Číhaň lze zařadit mezi velmi malé obce, Čachrov má legislativně status městyse a město Klatovy je dřívějším sídlem stejnojmenného okresu. U každé z obcí je uvedena její stručná charakteristika, historie, současnost, orgány obce a jejich struktura, obecní rozpočet a významnější investice.

Výchozím bodem práce jsou studie Jaroslava Čmejrka, Radka Kopřivy a Jana Čopíka, které se věnují oblasti rozhodování v rámci územní samosprávy. Práce bude postavena na datech získaných semistrukturovanými rozhovory se starosty a vrcholnými představiteli uvedených municipalit. Otázky na zástupce samospráv se týkaly dvou hlavních oblastí. Kdo jsou hlavní iniciátoři investičních akcí a navrhovatelé rozpočtu a jeho změn v daných obcích. A zda se před vlastní rozhodováním konají pracovní setkávání zastupitelů, radních, případně dalších účastníků, důvod těchto pracovních schůzí, jejich frekvence konání, účast na nich a podobně. Záznamový arch rozhovoru je součástí Přílohy č. 4

Závěry ze zjištěných výsledků budou srovnávány s výše uvedenou teorií rozhodovacích mechanismů.

3 Teoretická východiska

3.1 Územní samospráva v ČR a její historie

3.1.1 Vznik samosprávy v českých zemích

Historie vzniku územní samosprávy je v českých zemích spojena s revolučním rokem 1848, ve kterém bylo zrušeno poddanství a s ním související vrchnostenská (patrimoniální) správa. Na základě říšské březnové oktrojované ústavy (Stadionovy) z roku 1849 a následného Prozatímního obecního zákona o zřízení místních, okresních a krajských obcí, byla poprvé zřízena obecní samospráva. V tomto zákoně je v úvodní části napsáno: „Základem svobodného státu je svobodná obec.“ Již v té době rozlišovalo prozatímní obecní zřízení (známé také jako Stadionův obecní řád) dvě oddělené působnosti obce – přirozenou (samostatnou) a přenesenou. Svoji činnost počala místní (obecní) samospráva roku následujícího, v témže roce proběhly i první volby do obecních výborů. Volen byl na tři roky obecní výbor a obecní představenstvo (v čele s purkmistrem) (Čmejrek, Bubeníček, Čopík 2010).

3.1.2 Zlatý věk samosprávy

Vydáním silvestrovských patentů 31.12.1851 došlo k obnově absolutistického režimu. Dosavadní ústava byla zrušena a byly vydány Zásady o organických zařízeních v korunních zemích rakouského císařského státu. Okresní a krajská samospráva se vůbec nedočkala svého působení. Stadionův obecní řád měl být přepracován. Tento stav trval prakticky do roku 1861, kdy vyšla Schmerlingova ústava (zvaná též jako Únorový patent) a na ni navazující nový říšský zákon o obecním zřízení (5.3.1862) (Čmejrek, Bubeníček, Čopík 2010). V letech 1863–1864 vydaly svá obecní zřízení postupně Slezsko, Morava a Čechy. Milan Hlavačka nazval časové období mezi roky 1862–1913 zlatým věkem české samosprávy. V tomto období územní samospráva prožívala svou konjunkturu – rozvoj v oblastech správy obecního majetku, ochrany a bezpečnosti (různé složky policie), obecních komunikací, péče o chudé, školství atd.

3.1.3 První republika

Vznik samostatného Československa nepřinesl přijetí nového obecního zákona, ale proběhlo několik novel stávajících obecních zřízení. V nich se objevily nové pojmy (zastupitelstvo, rada), upravila se pravomoc starosty, ke změnám došlo také u hranic obcí. Dále byl v této době vydán nový volební zákon č. 75/1919 Sb. (tzv. Řád volební v obcích Republiky československé), který kromě dalších věcí přiznával volební právo také ženám. V období první republiky je po celou dobu jejího trvání patrný příklon k centralizaci územní samosprávy. Projevovalo se to zejména zasahováním do financování samosprávy ze strany státních úřadů formou přímé kontroly či odsouhlasením nejrůznějších samosprávných rozhodnutí vyšším orgánem (Balík 2009).

3.1.4 Protektorát Čechy a Morava

Od počátku vzniku tzv. druhé republiky docházelo postupně k odstraňování zástupců levicových stran z funkcí starostů či zastupitelů. Další „ranou“ nezávislé samosprávy bylo vládní nařízení z 3.2.1939 o obecních (obvodních) tajemnících. Dosazení

tajemníci byli určeni k výkonu přenesené působnosti obce a v určitých případech řešili i její samostatnou působnost. Po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava bylo samosprávné územní zřízení více a více omezováno, až prakticky zaniklo.

3.1.5 Éra národních výborů

Poválečné období je charakterizováno vznikem národních výborů. Ty byly původně ustanoveny jako prozatímní orgány, které budou následně po uklidnění a stabilizaci politické situace ve státě nahrazeny trvale působícími samosprávnými orgány. Na základě vládního nařízení z května 1946 došlo k tzv. obnovení národních výborů. Jejich prvním charakteristickým rysem je zrušení samosprávného působení, které je nahrazeno pouze výkonem státní správy. Druhým význačným rysem je způsob jejich hierarchie – místní výbor byl podřízen okresnímu národnímu výboru, ten zase od roku 1949 krajskému národnímu výboru (do roku 1949 to byly zemské národní výbory). Vyšší úrovně národních výborů mohly rušit usnesení národních výborů nižších a měly vůči nim příkazovací pravomoc. K 31.12.1949 byl veškerý majetek obcím znárodněn, čímž se stal majetkem státu a tento majetek byl obcím svěřen do správy. Veškeré příjmy a výdaje národních výborů šly tedy přímo do státního rozpočtu. Orgány výborů bylo plénum, rada a komise. Nejvlivnějšími osobami na místní úrovni byl předseda MNV a tajemník MNV. Kompetence místních národních výborů se týkaly především místní infrastruktury, školství a kultury, životního prostředí, výstavby, půdní, lesní a vodní ochrany apod. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík 2010).

3.1.6 Období po listopadu 1989

V roce 1990 došlo k obnovení obecní samosprávy. Vydání zákona č. 294/1990 Sb. způsobilo jednak znovuoobnovení dvou působností obce (samospráva a přenesená státní správa) a dále se zástupcům národních výborů zkrátilo jejich funkční období, které mělo končit v roce 1991. Národní výbory fungovaly prakticky až do komunálních voleb, které proběhly 24. listopadu 1990. Od tohoto data se začíná uskutečňovat tvorba nové územní samosprávy, která využívá v podstatě stejných principů fungování jako samospráva prvorepubliková (Balík 2009).

3.2 Obecní samospráva v současné době

3.2.1 Právní ukotvení

Legislativa územní samosprávy je v České republice právně ukotvena v několika zákonech. V Ústavě České republiky je v hlavě první v článku osmém napsáno, že se zaručuje samospráva územních samosprávných celků. Územní samosprávě je dále věnována celá hlava sedmá (čl. 99-105). V ní se mimo jiné uvádí, že základními územními samosprávnými celky jsou obce a vyššími územními samosprávnými celky jsou kraje. Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku. Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu.

Obecní samospráva vymezena zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). V něm se podrobně řeší a vymezuje postavení obce, jejich občanů a území, názvy obcí, jejich částí, ulic, veřejných prostor a budov, symboliku obce, samostatnou a přenesenou

působnost obce a kontrolu jejich výkonu, orgány obce, orgány zastupitelstva obce a rady obce, dozor a statutární města.

3.2.2 Obec

Obec je definována několika znaky – každá obec má svůj název, je vymezena hranicí území obce, kterou tvoří jedno nebo více katastrálních území, je veřejnoprávní korporací a má vlastní majetek. Obec může mít také status městyse nebo města. V současnosti je 25 českých měst označeno za statutární města, která se mohou členit na městské obvody či městské části s vlastními orgány samosprávy.

Občanem obce je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a má v obci zapsán trvalý pobyt. Ten občan obce, který dosáhl věku 18 let, má právo volit, být volen v komunálních volbách a hlasovat v místním referendu. Dále smí, stejně jako ten, kdo je na území obce vlastníkem nemovitosti a dosáhl věku osmnácti let, vyjadřovat své názory na zasedání zastupitelstva obce, vyjadřovat se k návrhu rozpočtu obce a závěrečnému účtu obce za uplynulý rok, nahlížet do obou uvedených dokladů, do usnesení a zápisů zastupitelstva obce, do usnesení rady obce, výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce, pořizovat si z těchto usnesení a zápisů výpisy, požadovat po zastupitelstvu projednání určité záležitosti a podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty.

3.2.3 Samostatná působnost obce

Působnost každé obce je dvojího druhu. Je to samostatná působnost obce (samospráva) a přenesená působnost obce (přenesená státní správa).

V rámci samostatné působnosti obec řeší záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce. Jde hlavně o vytváření podmínek vhodných pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů zejména v oblastech bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. V rámci výkonu této působnosti může obec zřizovat a zakládat právnické osoby a organizační složky obce a může dle zvláštního zákona zřizovat obecní policii.

Samostatná působnost obce se týká:

- hospodaření obce,
- vzájemné spolupráce s jinými obcemi (dobrovolné svazky obcí)
- spolupráce s právníckými a fyzickými osobami
- spolupráce s obcemi jiných států
- řešení správních deliktů
- voleb do zastupitelstvech v obcích a místních referend

3.2.4 Přenesená působnost obce

Druhou působností vykonávanou obcí je přenesená státní správa. Na tuto činnost dostává obec přidělený příspěvek ze státního rozpočtu. Obce jsou ohledně výkonu přenesené působnosti rozděleny na tři kategorie s různými rozsahy pravomocí:

- a) základní rozsah – týká se každého obecního úřadu
- b) rozsah pověřeného obecního úřadu
- c) rozsah obecního úřadu s rozšířenou působností

Zákon č. 314/2002 Sb. (Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem) stanoví obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností. Tyto obce mohou uzavírat veřejnoprávní smlouvy, které se týkají spolupráce s jinými obcemi při výkonu přenesené působnosti.

3.2.5 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce se skládá z jednotlivých členů zastupitelstva, jejichž počet je závislý na počtu obyvatel obce a velikosti daného území obce. Jednotliví členové zastupitelstva získávají svůj mandát zvolením, které vzniká ukončením hlasování. Člen zastupitelstva skládá na následné schůzi, které se zúčastní, předepsaný slib. Funkce člena zastupitelstva obce je veřejnou funkcí. Členové zastupitelstva obce mohou být pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni a pobírají odměnu, která je hrazena z rozpočtových prostředků obce. Ostatní členové zastupitelstva obce mají od zaměstnavatele nárok na pracovní volno s náhradou mzdy a obec jim může poskytovat za výkon funkce měsíční odměnu.

Člen zastupitelstva obce má právo:

- předkládat zastupitelstvu, radě, výboru a komisím návrhy,
- vznášet dotazy, připomínky a podněty radě, předsedům výborů, na statutární orgány právnických osob založených obcí a na statutární orgány příspěvkových organizací založených nebo zřízených obcí,
- požadovat informace od zaměstnanců obecního úřadu a zaměstnanců právnických osob založených nebo zřízených obcí, které se týkají výkonu jejich funkce.

Člen zastupitelstva obce má povinnost:

- účastnit se zasedání zastupitelstva obce a orgánů obce, jejichž je členem, plnit svěřené úkoly, hájit zájmy občanů obce a vystupovat s ohledem na vážnost své funkce,
- pokud by mohlo dojít ke střetu zájmu v určité věci, má člen zastupitelstva obce povinnost oznámit tuto skutečnost orgánu obce, který bude tuto věc projednávat.

Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech samostatné působnosti obce. Schvaluje program rozvoje obce, její rozpočet, závěrečný účet a účetní závěrku, zřizuje peněžní fondy obce, zřizuje a ruší příspěvkové organizace a organizační složky, schvaluje jejich zřizovací listiny, rozhoduje o založení/rušení právnických osob, schvaluje jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakládací smlouvy a stanovy a rozhoduje o účasti v založených právnických osobách, deleguje zástupce obce na valnou hromadu obchodních společností, v nichž má obec účast, navrhuje zástupce obce do orgánů obchodních společností, v nichž má obec účast, a navrhuje jejich odvolání, vydává obecně závazné vyhlášky obce, rozhoduje o vyhlášení místního referenda, navrhuje změny katastrálních území uvnitř obce, schvaluje dohody o změně hranic obce a o slučování obcí, určuje funkce, pro které budou členové zastupitelstva uvolněni, zřizuje a ruší výbory, volí jejich předsedy a další členy a odvolává je z funkce, volí z řad členů zastupitelstva starostu,

místostarosta a další radní a odvolává je z funkce, stanovuje počet členů rady, jakož i počet dlouhodobě uvolněných členů zastupitelstva, zřizuje a ruší výbory, volí jejich předsedy a další členy a odvolává je z funkce, stanovuje výši odměn neuvolněným členům zastupitelstva, zřizuje a ruší obecní policii, rozhoduje o spolupráci obce s jinými obcemi a o formě této spolupráce, rozhoduje o zřízení a názvech částí obce, o názvech ulic a dalších veřejných prostranstvích, uděluje a odnímá čestné občanství obce a ceny obce, stanoví zásady pro poskytování cestovních náhrad členům zastupitelstva, rozhoduje o peněžitých plněních poskytovaných fyzickým osobám, které nejsou členy zastupitelstva, za výkon funkce členů výborů, rozhoduje o zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení a zrušení veřejného neziskového ústavního zdravotnického zařízení, navrhuje zástupce do jeho dozorčí rady a rozhoduje o převodu vlastnického práva k majetku, s nímž hospodaří veřejné neziskové ústavní zdravotnické zařízení nebo o jeho pronájmu v případech, kdy to stanoví zvláštní právní předpis a plní úkoly stanovené zvláštním právním předpisem.

Dále zastupitelstvo obce výhradně rozhoduje ve věcech nabytí a převodu hmotných nemovitých věcí včetně vydání nemovitostí dle zvláštních zákonů, s výjimkou inženýrských sítí a pozemních komunikací, převodu bytů a nebytových prostorů z majetku obce, poskytování věcných darů a peněžitých darů nad 20 000 Kč fyzické nebo právnické osobě, poskytování dotací a návratných finančních výpomocí nad 50 000 Kč v jednotlivém případě fyzickým nebo právnickým osobám a uzavření veřejnoprávních smluv o jejich poskytnutí, uzavření smlouvy o společnosti a poskytování majetkových hodnot podle smlouvy o společnosti, jejíž je obec společníkem, peněžitých i nepeněžitých vkladů do právnických osob, vzdání se práva a prominutí dluhu vyšší než 20 000 Kč, zastavení movitých věcí nebo práv v hodnotě vyšší než 20 000 Kč, dohodě o splátkách s lhůtou splatnosti delší než 18 měsíců, postoupení pohledávky vyšší než 20 000 Kč, uzavření smlouvy o přijetí a poskytnutí úvěru nebo zápůjčky, o převzetí dluhu, o převzetí ručitého závazku, o přistoupení k závazku a smlouvy o společnosti, zastavení nemovitých věcí, vydání komunálních dluhopisů, nabytí a převod práva stavby a smluvní zřízení práva stavby k pozemku ve vlastnictví obce, zpeněžení hmotné nemovité věci ve vlastnictví obce nebo práva stavby ve veřejné dražbě a nabytí hmotné nemovité věci nebo práva stavby obcí v dražbě, ve veřejné soutěži o nejvhodnější nabídku nebo jiným obdobným způsobem; tuto pravomoc může zastupitelstvo obce zcela nebo zčásti svěřit radě obce nebo starostovi.

K platnosti usnesení zastupitelstva obce je potřeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce. Ministerstvo vnitra má v určených případech možnost zastupitelstvo obce rozpustit, možnost nově zvolenému zastupitelstvu obce svolat ustavující zasedání a možnost jmenovat správce obce z řad zaměstnanců Ministerstva vnitra. Klesne-li počet členů zastupitelstva obce více než o polovinu či pod 5 osob, smí rozhodovat pouze při přijímání rozpočtových opatření a při stanovení pravidel rozpočtového provizoria.

Zastupitelstvo obce se schází dle potřeby, minimálně však 1x za čtvrt roku, zasedání svolává a obvykle řídí starosta. Pokud 1/3 zastupitelů obce či hejtman kraje požádají starostu o svolání zasedání zastupitelstva obce, musí se tak stát do 3 týdnů od podání žádosti. Pokud tak starosta neučiní, svolá jej místostarosta či člen zastupitelstva obce. Zastupitelstvo obce je usnášeníschopné při přítomnosti nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce, a to při celém zasedání. Informace o konání nadcházejícího

zasedání musí být vyvěšena na úřední desce minimálně 7 dnů předem. Při vyhlášení krizového stavu jsou to jen 2 dny. Zasedání zastupitelstva obce je veřejné a pokud při něm člen vlády či jeho zástupce, senátor, poslanec, nebo zástupce orgánů kraje požádají o slovo, musí jim být uděleno.

Návrhy mohou předkládat členové zastupitelstva obce, rada obce a výbory, o jejich zařazení do programu rozhoduje zastupitelstvo obce. O průběhu zasedání musí být pořízen zápis. Zasedání zastupitelstva obce se řídí jednacím řádem.

3.2.6 Rada obce

Rada obce je v rámci samostatné působnosti obce výkonným orgánem, který je ze své činnosti odpovědný zastupitelstvu obce. Pokud v obci rada obce není volena, jejími pravomocemi disponuje starosta.

Rada se skládá ze starosty, místostarosty či místostarostů a další členové volení ze zastupitelstva obce. Počet členů v radě obce je lichý v rozmezí od 5 do 11 členů, maximálně však 1/3 všech členů zastupitelstva obce. Pokud klesne počet zastupitelů obce pod 11 členů, činnost rady obce končí a její pravomoci přebírá zastupitelstvo. V případě, že počet členů zastupitelstva obce klesne, ale bude jich více než 11, a počet členů rady obce bude v tomto případě větší než 1/3 všech členů zastupitelstva obce, činnost rady pokračuje.

Schůze rady obce jsou dle potřeby, řídí se jednacím řádem, jsou neveřejné a lze pozvat na schůzi dalšího člena zastupitelstva obce. Usnášeníschopnost rady obce je při přítomnosti nadpoloviční většiny všech jejích členů. Ze schůze se pořizuje do 7 dnů ode dne konání schůze zápis, do kterého lze následně nahlížet.

Hlavním posláním rady obce je příprava návrhů pro jednání zastupitelstva obce a zabezpečení plnění jím přijatých usnesení. Rada obce zabezpečuje hospodaření obce dle schváleného rozpočtu, provádí rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem obce, plní vůči právnickým osobám a organizačním složkám založeným či zřízeným zastupitelstvem obce, s výjimkou obecní policie, úkoly zakladatele či zřizovatele dle zvláštních předpisů, nejsou-li vyhrazeny zastupitelstvu obce, rozhoduje ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti, vydává nařízení obce, projednává a řeší návrhy, připomínky a podněty předložené jí členy zastupitelstva obce nebo komisemi rady obce, stanovuje rozdělení pravomocí v obecním úřadu, zřizuje a ruší odbory a oddělení obecního úřadu, na návrh tajemníka obecního úřadu jmenuje a odvolává vedoucí odborů obecního úřadu v souladu se zvláštním zákonem, zřizuje a ruší dle potřeby komise rady obce, jmenuje a odvolává z funkce jejich předsedy a členy, kontroluje plnění úkolů obecním úřadem a komisemi v oblasti samostatné působnosti obce, stanoví celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu a v organizačních složkách obce, ukládá pokuty ve věcech samostatné působnosti obce (tuto působnost může rada obce svěřit příslušnému obecnímu úřadu nebo starostovi zcela nebo zčásti), přezkoumává na základě podnětů opatření přijatá obecním úřadem v samostatné působnosti a komisemi, stanoví pravidla pro přijímání a vyřizování petic a stížností, schvaluje organizační řád obecního úřadu, plní úkoly stanovené zvláštním zákonem, schvaluje účetní závěrku obcí zřízené příspěvkové organizace sestavenou k rozvahovému dni.

Ostatní záležitosti v rozsahu samostatné působnosti obce řeší také rada obce, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu či si je zastupitelstvo nevyhradilo. Tyto pravomoci může rada obce zcela nebo zčásti svěřit starostovi nebo obecnímu úřadu. Dále může rada obce svěřit obecní policii zcela nebo zčásti rozhodování o právních jednáních souvisejících s činností obecní policie.

Jestliže je soudně pravomocně potvrzena neplatnost voleb nebo hlasování, je rada obce oprávněna stanovit pravidla rozpočtového provizoria a schvalovat rozpočtová opatření. Stejně se postupuje, pokud nedojde ke zvolení zastupitelstva obce, protože okrsková volební komise neodevzdala zápis o průběhu a výsledku hlasování. Pokud v těchto případech není v obci rada obce zvolena, její pravomoci přebírá starosta.

3.2.7 Starosta

Nejviditelnější osobou a zároveň čelním orgánem obecní samosprávy je starosta. Ten obec zastupuje navenek, je volen členy obecního zastupitelstva, tomuto zastupitelstvu se zároveň za výkon své funkce zodpovídá. Starosta musí být občanem České republiky. Starosta jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu, vždy k tomu ale musí mít souhlas ředitele krajského úřadu.

Do kompetence starosty dále spadají tyto záležitosti, které jsou specifikovány v Zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), paragraf 103, odst. 4, body a) – i). Výčet kompetencí starosty obce je uveden v Příloze č. 1.

Pokud je starosta ze své funkce odvolán nebo se jí vzdá a zároveň není zatím zvolen nový starosta, vykonává do zvolení nového starosty jeho funkci místostarosta, kterého určilo zastupitelstvo obce, aby prozatímně starostu zastupoval. Pokud není možnost takto určit místostarostu, určí zastupitelstvo obce jednoho ze svých členů.

Místostarosta zastupuje starostu, je taktéž volen členy obecního zastupitelstva, které může zvolit místostarostů více. Stejně jako starosta musí být i místostarosta občanem České republiky. Určený místostarosta zastupuje starostu v době jeho nepřítomnosti či v období, kdy starosta nevykonává svou funkci.

3.2.8 Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou nebo místostarosty, tajemníkem obecního úřadu (pokud je volen) a zaměstnanci zařazenými do obecního úřadu. Minimální obsazení obecního úřadu musí tvořit starosta a místostarosta. V čele obecního úřadu vždy stojí starosta. Rada obce nebo zastupitelstvo obce (tam kde není volena rada) má možnost rozčlenit obecní úřad na odbory a oddělení, do kterých jsou zařazeni zaměstnanci obecního úřadu.

Obecní úřad v oblasti samostatné působnosti plní úkoly zadané mu zastupitelstvem obce nebo radou obce a výborům a komisím pomáhá v jejich činnosti. Dále vykonává činnosti v oblasti přenesené působnosti.

Obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností mají povinnost zřídit funkci tajemníka obecního úřadu, ostatní obce tuto možnost pouze mají. Tajemník

má odpovědnost za plnění úkolů obecního úřadu v obou oblastech působnosti. Pokud obec tajemníka ne zvolila nebo se vůbec nevolí, plní tyto úkoly starosta.

Tajemník obecního úřadu plní úkoly a má povinnosti, jež jsou vypsány v Zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), paragraf 110, odst. 4, body a) – e). Výčet kompetencí tajemníka obce je uveden v Příloze č. 2.

3.2.9 Orgány zastupitelstva obce a rady obce

Orgány, které mohou být zřizovány zastupitelstvem obce, a plní funkci iniciativní a kontrolní, se nazývají výbory. Výbory předkládají svá stanoviska a návrhy zastupitelstvu obce. V čele výboru vystupuje předseda výboru, který musí být členem zastupitelstva obce, s výjimkou předsedy osadního výboru. Výbor plní úkoly, které mu zadává zastupitelstvo, zastupitelstvu obce se také výbor zodpovídá. Počet členů výboru je z rozhodovacích důvodů lichý. Výbor se schází podle svých potřeb. Usnesení výboru, které musí být podepsáno předsedou výboru, musí být odsouhlaseno nadpoloviční většinou všech členů výboru.

Vždy se zřizuje výbor finanční a výbor kontrolní, oba musí mít nejméně tři členy a členy nemohou být starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu ani osoby zabezpečující rozpočtové a účetní práce obecního úřadu. Činnost kontrolního výboru spočívá v kontrole plnění usnesení zastupitelstva obce nebo rady obce, v kontrole dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem v oblasti samosprávy a v kontrole dalších úkolů přidělených mu zastupitelstvem obce. O všech těchto činnostech se provede zápis, který podepisuje člen výboru a zaměstnanec, jehož se kontrola týkala. Zápis je následně předložen zastupitelstvu obce s případnými vyjádřeními těch, kdo byli kontrolováni.

V částech obce lze zřídit osadní či místní výbor, který musí být minimálně tříčlenný. Počet členů, kdo jimi bude a předsedu výboru určuje zastupitelstvo obce. Vždy to ale musí být občan dané části obce, kde musí mít nahlášen trvalý pobyt. V pravomoci osadního a místního výboru je vyjadřovat se k návrhům předkládaným zastupitelstvu obce a radě obce k rozhodnutí, pokud se týkají části obce a vyjadřovat se k připomínce a podnětům předkládaným občany obce, kteří v části obce mají nahlášený trvalý pobyt, orgánům obce. Požádá-li předseda osadního nebo místního výboru na zasedání zastupitelstva obce o slovo, musí mu být uděleno.

Rada obce má možnost zřídit jako své iniciativní a poradní orgány komise, které radě obce předkládají svá stanoviska a náměty. Pokud byly komisi svěřeny úkoly z oblasti přenesené působnosti obce, slouží komise jako výkonný orgán. V tomto případě může být předsedou komise jen osoba, která má zvláštní odbornou způsobilost ve svěřené oblasti. Usnášení komise se provádí většinovým podílem hlasů všech členů komise. Komise má odpovědnost vůči radě obce, odpovědnost z úkolů, která se týkají svěřené přenesené působnosti, má vůči starostovi.

3.3 Teoretická východiska komunální politiky

3.3.1 Komunální volby

Výzkum, který řeší různé oblasti územní samosprávy a komunální politiky by se dal rozdělit do několika oblastí. Jednou z nich je problematika komunálních voleb. Volby na regionální úrovni jsou v odborných statích či knižních publikacích zpracovány pro konkrétní volební rok nebo jako úhrn za určitý časový úsek. Pokud jsou popisovány a analyzovány konkrétní volby, pak jsou často komparovány s dlouhodobým trendem ve zkoumané oblasti či tématu. V knize Studie ke komunálním volbám 2010 bylo sledováno složení zastupitelstev, radniční koalice, otázky spojené se starosty a primátory a preferenční hlasy (Balík 2012). Rozebírány byly také komunální volby v roce 2018, kde je kromě vlastních výsledků hlasování podrobně popsána změna stran u jednotlivých kandidátů, volební kampaně a další související věci. V této práci byly dále analyzovány otázky šancí stát se starostou u mužů a žen, jednotlivá povolání u kandidátů nebo složení povolebních koalic (Balík, Hájek 2020). Předmětem diskusí se také staly výhody a nevýhody volebních systémů na různých stupních vládnutí (Balík, Hloušek 2018). Výsledky v jenom z výzkumů předčasných voleb ukázaly, že se situace, kdy musejí být vyvolány nové volby, vyskytuje především u zastupitelských menšin s počtem členů sedm a méně, což je počet zastupitelů v České republice nejčastější. Tyto menšiny rezignují s vidinou toho, že v nových volbách pro sebe získají větší moc (Jaroš, Balík 2018). Další práce spojená s tímto tématem se zabývá spojitostí mezi kandidáty v místních volbách a velikostí a organizačním typem sídelní jednotky. Analýza ukázala, že negativní vliv na počet kandidátů má zvýšení absolutní velikosti sídelní jednotky a snížení relativní velikosti sídelní jednotky a dále institucionálně znevýhodněné jednotky (Voda, Svačinová, Smolková, Balík 2017). Byla vydána publikace, která obsahuje kompletní sumarizaci dosavadního stavu bádání na poli komunálních voleb a zároveň poskytuje nové pohledy na možný budoucí výzkum této oblasti včetně nových technik (Balík, Gongala, Gregor 2015). Jedna ze statí pojednává o osobních charakteristikách kandidátů do komunálních voleb, jakou hrají tyto vlastnosti roli při ovlivňování potencionálních voličů a jaký to má vliv na volební výsledky. Provedená analýza ukázala, že osobní vlastnosti kandidátů jsou dominantní, ale není to jediný důležitý faktor. Dalšími charakteristikami jsou věk, vzdělání, pohlaví nebo členství ve stranách, zjištěny byly rozdíly mezi v preferenci různých faktorů u voličů ve městech a v malých obcích (Bernard 2012). Popis převládajícího způsobu volby voličů v komunálních volbách s ohledem na velikost obce se objevuje v práci, u níž výsledky ukázaly, že zastupitelstva obcí, která vzejdou z výsledků voleb, si částečně rozporují se zájmy voličů (Kopřiva, Kotásková, Maitah 2015). Zkoumány byly také faktory ovlivňující volbu kandidátů do zastupitelstev. Výsledná analýza údajů ukázala, že složení zastupitelstev odpovídá skutečným zájmům voličů a vliv nastavení volebního systému nemá na volené představitele velký vliv (Kopřiva, Kobzev Kotásková 2015). Některé články byly věnovány výlučně určité obci (městu), ve kterých byly podrobně analyzovány komunální volby. Jednalo se o období 90. let minulého století a sledován byl politický vývoj konkrétní municipality, tak i průběh voleb (Valeš 2012, 2008b). Ze studie, která si dala za úkol sledovat komunální volby v letech 2010 a 2014, autor vyvodil obecnější schéma fungování politiky na místní úrovni (Valeš 2014).

Přímá volba starostů či primátorů je často diskutovanou otázkou z oblasti voleb (Jüptner 2012, 2016, 2017). Při srovnání v evropském měřítku s důrazem na slovenský

model byl analyzován navrhovaný model v ČR, nové postavení starostů v systému místní správy a možný dopad změn (Jüptner 2013). Do této oblasti by se dala zahrnout i stať, která si všímá rozdílů mezi evropskými starosty a členy rady, jejich politického významu, vlivu a pravomocí (Ryšavý 2013). Výzkum „Proměny městských zastupitelstev v evropské perspektivě“ ukázal, že většina dotazovaných zastupitelů preferuje přímou volbu starostů. Velikost obce v tomto případě nehraje roli (Ryšavý 2010).

S volbami je také spojeno tzv. volební inženýrství. Cílem studií věnujících se tomuto tématu je výzkum proměnných, které mohou ovlivňovat komunální systém, a strategií, které by umožnili místním politickým elitám ovlivnit volební výsledky (Čmejrek 2009).

V rámci zkoumání vlivů, která ovlivňují volební chování, byl zjišťován jak prostorový kontext, tak i teritoriální struktura dané oblasti (Bernard, Kostecký, Šimon 2014), vliv prostorového kontextu na volební chování a typologie těchto mechanismů (Bernard, Kostecký 2014), zda má politická orientace voliče v komunálních volbách vliv na výsledky těchto voleb (Bubeníček 2005). Problém stability volební podpory politických stran v komunálních volbách je rozebírán v práci, kde je pracováno s teorií identifikace stran a stabilitou chování voličů (Kopřiva 2010). Jaké jsou rozdíly ve volebním chování v místních a národních volbách. Analýza se týkala několika jihomoravských měst. Hlavní výzkumná otázka byla, jakým způsobem ovlivňuje prostředí volební chování jednotlivých voličů. Bylo zjištěno, že hlavními faktory jsou zájem o politiku, znalosti, důvěru, účinnost, sociální třídu a smysl pro odpovědnost (Voda 2019).

Volebními kampaněmi v malých obcích se zabýval projekt, jehož cílem byla aplikace stávajících teorií v praxi. Výsledek ukázal, že možnost aplikování klasické teorie na zkoumané malé municipality podléhá určitým limitům. Rozdíl je způsoben tím, že klasická politická věda vychází z vyšší politiky a malé obce mají jiná specifika politického života (Bubeníček 2006).

3.3.2 Rozhodování v obcích

Rozhodovacím mechanismům v obecních samosprávách se věnuje článek, ve kterém se autoři zaměřují na prvotní impulsy v otázkách investic, způsoby projednávání, vliv velikosti obce na mechanismus rozhodování. Z výsledků vyplývá, že hlavními aktéry v obcích jsou starostové, a to zvláště u malých obcí (Kopřiva, Čopík, Čmejrek 2017). Jedna ze studií zkoumá postavení starostů, jejich vliv na formulaci rozvojových cílů obce a jejich iniciativu a váhu při rozhodování o rozpočtech a investicích (Čopík, Kopřiva, Čmejrek 2019). Jak vybraní zastupitelé vnímají vliv jednotlivých orgánů obce na místní samosprávu? Z článku je patrné, že čím je obec menší, tím větší vliv mají starostové. Naopak s přibývajícím velikostí obce stoupá vliv obecní nebo městské rady (Ryšavý, Šaradín 2010).

3.3.3 Koalice

Jednou z oblastí výzkumu na místní úrovni jsou koalice a koaličního chování. Jeden z článků byl zaměřen na vliv koaličního chování na volební výsledky mezi lety 1994-2014 (Balík 2017). Typy radničních koalic, členové těchto koalic a jejich vliv, koaliční vztahy mezi jednotlivými stranami a starostové jsou uvedeny v práci, kde autoři došli k závěru, že nejčastěji se vyskytují koalice nepodporující soutěživost stranického systému, tj. velké

a všeobecní (Balík 2008). Pozornost byla věnována možnosti aplikace teorie koalic na specifickou českou komunální úroveň (Balík, Dančák, Fiala, Hloušek 2005). V článku věnujícímu se zpolitizování místní správy je konstatováno, že na základě analýzy dosavadního výzkumu, která zahrnovala výzkum místních zastupitelů, jejich postoje a struktura lokálních koalic, nebyla splněno očekávání o zvýšené politizaci místních koalic (Ryšavý 2006).

3.3.4 Zastupitelé, personalizace

V roce 2010 vyšel článek, který rozebíral obecní zastupitele s věkem do 25 let. Rozdíly proti starším zastupitelům se nenašly v ochotě znovu kandidovat, ani v její úspěšnosti. Odlišují se v tom, že méně důvěřují politickým stranám a nechtějí být s nimi spojováni. Výsledky dále ukázaly, že participují při řešení problémů, ale cítí se při tom jakoby osamoceni, a oproti starším kolegům je u nich méně vyvinuta důvěra k druhým osobám (Ryšavý 2010). Projekt z roku 2008 se zaměřil na zastupitele měst a městských částí. Byli tázáni na jejich členství v politických stranách či hnutích, dobu jejich působení v místní politice, jejich ambice, priority, důležité cíle, jaké by rádi uskutečnili reformy a jaké mají názory na různá politická témata (Ryšavý 2009). Senioři v místních samosprávách – jejich zastoupení a významná variabilita u jednotlivých obcí, doba jejich působení v lokální politice a jejich „doplňující“ vliv na kandidátkách (Ryšavý 2005). Sledovány byly také rozdíly mezi členy městských rad a zastupiteli v deseti státech. Jednalo se o poměr žen mezi zastupiteli, věk, profese, politické ambice, funkce. Výzkum ukázal, že čeští zastupitelé považují svůj vliv na činnost místní samosprávy jako malý, vliv městských rad se jeví lokálním politikům jako silný (Ryšavý 2011). Výzkum se týká rovněž sociodemografických profilů zastupitelů a starostů. Analyzováno bylo zastoupení žen, průměrný věk, socioekonomická třída. Komparace byla provedena v čase a prostoru (Šaradín, Ryšavý 2011).

Personalizace na místní úrovni a jak ji lze zkoumat. To jsou další ze zkoumaných otázek, které jsou rozebírány v jednom z článků, ve kterém autoři předkládají nový způsob výzkumu personalizace v obecních podmínkách (Smolková, Balík 2018). S touto problematikou souvisí studie věnovaná lokálním politickým elitám a principům dobrého vládnutí. Ta se zaměřila na vysokoškolské vzdělání u těchto osob. Byly předloženy důkazy, že toto vzdělání v našich podmínkách posiluje občanské sebevědomí a asertivitu, ale nikoli schopnost sebeomezení a smysl pro kompromisní řešení. Dalším zajímavým faktem je zjištění, že udržitelnost dobrého vládnutí je obtížnější než samotné jeho prosazení (Müller 2018). Byly sledovány proměny u první porevoluční generace lokálních a regionálních politiků. Jakým novým rolím se museli učit, jaké dovednosti museli nabýt, jak už měli první regionální politici oproti lokálním politikům větší zkušenosti, vyšší interpersonální a institucionální důvěru a sebevědomí. Byla sledována provázanost mezi obecními a krajskými elitami. Dále byla rozebírána otázka, zda patří zástupci samosprávy mezi místní elity (Ryšavý 2004, 2007).

3.3.5 Místní referenda

V práci týkající se místních referend se autoři položili otázku, kdo jsou iniciátoři místních referend. Z předloženého textu vyplývá, že nejčastějším iniciátorem referenda je zastupitelstvo obce, nejčastější jsou referenda o územním rozvoji a zhruba ve čtvrtině

zjišťovaných případů měli občané a zájmové organizace hlavní vliv na iniciaci referenda (Burešová, Balík 2019).

3.3.6 Korupce

V případě korupce na komunální úrovni byla položena otázka, zda je ovlivněna jejím chápáním v různě velikých komunitách (Balík 2019).

3.3.7 Hodnocení efektivnosti

Byla zkoumána efektivnost nebo také účinnost vládnutí u nejmenších obcí podle ekonomického hlediska. Na základě uskutečněné analýzy bylo zjištěno, že pouze toto hledisko není vhodné při celkovém hodnocení brát v potaz, ale na hodnocení efektivnosti se musí uplatnit také další pohledy. (Burešová, Balík 2019). Jeden z výzkumných projektů se týkal zjišťování, zda je možné úspěšnost reforem hodnotit mzdovými prostředky územních samospráv (Masopustová, Jüptner 2019).

3.3.8 Dotace

Dotace na regionální úrovni je rozebírána v práci, která byla publikována v roce 2018. Politicky motivované rozdělování veřejných prostředků je nazýváno politikou vykrmování. Analýza ukázala dvě věci. Za prvé, že šance získat dotace jsou ovlivněny stranickými vazbami. A za druhé, že tyto vazby fungují pouze před volbami. (Spáč, Voda, Balík, Pink 2018)

3.3.9 Zadluženost

Zadluženost obcí je dalším příspěvkem do problematiky spadající do oblasti komunální politiky. Jeden z příspěvků, který se tohoto problému týká, dochází k závěru, že ekonomickými problémy a vysokou zadlužeností jsou ohroženy zejména menší venkovské obce s nízkou správní kapacitou (Čmejrek, Čopík 2015). Analýza vzorku malých obcí s kritickou zadlužeností dala vznik článku, ve kterém se autoři zaměřují na identifikaci důvodů zadluženosti, dopad na poskytování služeb a místní demokracii a možnosti překonání nastalých problémů. Hlavní zjištění spočívalo v identifikaci tzv. Ohrožených řetězců – postupně: malá obec s malými příjmy, omezené kapacity, chyba v investičním projektu, ekonomický kolaps a agonie samosprávy s případným rozpadem obce (Hornek, Jüptner 2020).

3.3.10 Konfliktní linie

Konfliktní linie na místní úrovni jsou uvedeny v článku, který je na lokální úrovni identifikuje. Jedná se o rozpor ve vývoji, původu, geografii, sporcích, rozpor občan x obec, rozpor o rozsah funkcí v obci (Balík 2017). Další publikace na toto téma se zabývají konflikty mezi státem a obecní a krajskou územní samosprávou (Balík, Dančák, Hloušek 2005), otázkami existence a charakteru štěpení, povahy aktérů, legitimita konfliktů a teoretické přístupy (Bubeníček, Kubálek 2010, 2012).

3.3.11 Demokracie na komunální úrovni

Téma demokracie a demokratizace je probíráno z několika pohledů. Je to kvalita demokracie (Balík, Pink, Roberts, Rybář, Spáč, Svačinová, Voda 2016), demokratizace státní moci u zastupitelských orgánů, získané zkušenosti za posledních 25 let a přenositelnosti československé zkušenosti (Balík 2015), zjištění a kategorizace modelů lokálních politických systémů včetně srovnání s normativními teoriemi (Bubeníček 2010), nebo v kontextu participace a prvků přímé demokracie u voleb a referend na místní, regionální a národní úrovni českého politického systému (Jüptner, Valušová, Kruntorádová 2014, 2015). Dalším pohledem je otázka velikosti obce a místní demokracie. Na základě analýzy údajů 4 volebních období bylo zjištěno, že ochota kandidovat a být znovuzvolen se nezměňuje, nicméně v menších obcích je sice ochota kandidovat menší, ale šance být znovuzvolen je mimořádně vysoká. Obecný závěr je takový, že česká lokální politika má znaky malých politických systémů s výskytem velkých volebních konfliktů (Ryšavý, Bernard 2013).

3.3.12 Vývoj lokální politiky

Na stabilitu a obecně vývoj místních orgánů jsou zaměřeny práce, které z dlouhodobého hlediska posuzují politické a personální změny v zastupitelstev obcí a na postech starostů, průběh těchto změn, jak se k těmto otázkám stavějí starostové (Balík 2010, Dočkal, Balík, Císař, Fiala 2010). S vývojem lokální politiky souvisí příspěvek o její změně v suburbánních oblastech, kde se transformuje sociální prostředí zejména vlivem developerů a obyvatel velkých měst, kteří se do těchto oblastí stěhují (Kubálek, Bubeníček 2012). S vývojem a související transformací souvisí i studium změn legislativy v oblastech obecního zřízení, financování samosprávy a regionálního rozvoje (Čmejrek, Čopík 2014). Příspěvek o kontinuitě a diskontinuitě ve vývoji lokální politické reprezentace se zaměřuje na tři aspekty: 1) struktura rady a zastupitelstva a doba činnosti jednotlivých členů, 2) strany a jejich kontinuita, 3) jak místní politiku ovlivňují rodiny a osobnosti (Čmejrek, Čopík 2009). Jedna z prací sleduje vývoj a proměny lokálních politických mechanismů české územní samosprávy za posledních 160 let s akcentem na zřizování samosprávných orgánů (Čopík 2013). Pojem „path dependence“ v souvislosti s oživením demokracie po roce 1990, který má potvrdit hypotézu, že současné směřování systémů samospráv, je více ovlivněno dřívějším vývojem či cestou, než tou novější (Klimovský, Pinterič, Jüptner 2019). Jak se vytvářela a konstitovala politika na municipální úrovni ve vybraných obcích Plzeňského kraje v letech 1990 až 2010, je popisováno v článku z roku 2012 (Valeš 2012). Jedna z knih je věnována čtyřem různým přelomovým letopočtům dvacátého století v českých dějinách. Na nich je popsána podoba místní územní veřejné správy (Valeš, Binar, Petráš, Srb, Státník, Šíkula, Vandrovcová, Vandrovcová 2018).

3.3.13 Osadní výbory

Některé typy obcí mohou zřizovat osadní výbory. Této otázce jsou věnovány práce, které se zaměřují na výběr členů do osadních výborů a na jejich aktivity (Čopík, Čmejrek 2018), na historický vývoj osadních výborů a jejich potenciál při reformě veřejné správy (Čmejrek, Čopík 2010).

3.3.14 Rozvoj municipalit

Část výzkumů se soustřeďuje na rozvoj daných lokalit. Sleduje rozdíly mezi obcemi, které mají vlastní samosprávu, a sídly, které spadají administrativně pod jinou obec. Analýza socioekonomických rozdílů a rozdílů v infrastruktuře přinesla výsledky, ze kterých o je patrné, že vliv administrativního statusu na rozvoj dané obce je velmi slabý (Bernard, Kostelecký 2010). Dál byly publikovány příspěvky zabývající se vlivem endogenních rozvojových potenciálů a lokální samosprávy na rozvoj lokality (Bernard 2010), analýzou determinantů rozvoje venkovských oblastí a výkonu místní samosprávy (Čmejrek, Bubeníček 2004), limity související s obecní samosprávou a jejími specifickými rysy a rozhodovacími mechanismy (Čmejrek, Čopík 2018). Jaký vliv má na rozvoj venkovských obcí sociální kapitál. Tomu se věnuje článek z roku 2017, ve kterém se autor snaží vysvětlit rozdíly mezi obcemi, co ovlivňuje rozvojový potenciál obcí. Ze sta různých charakteristik bylo vybráno deset základních indikátorů, která mají největší vliv na rozvoj dané municipalit (Skála 2017).

3.3.15 Participace

Jednou ze zkoumaných otázek místní politiky je participace občanů na veřejném životě obcí (Čmejrek, Čopík, Kopřiva, Bubeníček, Kociánová, Wagnerová 2009). Prolínání participace občanů ve veřejném prostoru s politickou angažovaností je cílem příspěvku, z něhož vyplývá, že oba tyto prvky jsou důležité nástroje občanů pro vyjadřování jejich sociálních a politických zájmů (Čmejrek, Čopík 2013). Jeden z článků popisuje, jak se měří a interpretuje lokální politická participace občanů (Čmejrek 2009).

3.3.16 Místní politické systémy

Regionální politické systémy jsou dalším okruhem v rámci výzkumu místní politiky. Byly uskutečněny komunitní studie těchto systémů spolu s rozebráním metodologických problémů na úrovni svazku měst a obcí, malého až středního města, mikroregionu, kraje, velkoměsta a malé obce (Bubeníček, Čopík, Hajný, Neumanová, Kopřiva 2005).

Část výzkumů na úrovni místní správy používá komparaci jednotlivých systémů samosprávy v různých zemích. Jedná se například o porovnání systémů v evropských postkomunistických zemích – ČR, Litva, Slovensko a Slovinsko (Klimovský, Pinterič, Jüptner 2016), ČR, Makedonie, Slovensko a Slovinsko (Klimovský, Risteska, Jüptner 2014) NEBO U ZEMÍ Visegrádské čtyřky (Jüptner et al. 2014). ČR zaujímá zvláštní místo mezi modely lokálních systémů v rámci střední a východní Evropy (Jüptner 2011).

3.3.17 Další okruhy výzkumů

Dalšími zkoumanými tématy nebo problémy jsou postoje politických aktérů k systému financování obcí a rozpočtovému určení daní (Kruntorádová, Jüptner 2012), legitimita a místní politický proces (Kubálek 2006), práce s politikami na místní úrovni s ohledem na determinanty, které ji určují – územní roztržštěnost obcí, financování veřejné správy a hlavní místní rozhodující orgány (Ryšavý 2016). Partnerství veřejného a soukromého sektoru neboli PPP a různé pohledy místních aktérů. Jinak se na tuto problematiku dívají starostové a trochu jiným, strážlivějším pohledem je vnímána

řadovými zastupiteli. Mezi nimi je ještě navíc rozdíl, zda se nacházejí v politickém spektru napravo či nalevo od středu (Ryšavý 2010). Jaký je pohled obecních a krajských zastupitelů na provedené reformy územní samosprávy. Z došlých odpovědí v uvedeném článku vyplývá, že nosnými tématy jsou změny ve financování samosprávy a přímá volba starostů. Názory obou dotazovaných skupin zastupitelů se v podstatě neliší (Šaradín 2012). Byla zpracována studie, ve které se autor dotazoval, jaký je vztah mezi exekucemi a jejich dopadem na občanskou angažovanost. Dochází k závěru, že ti, kterých se dotklo exekuční řízení, nejsou občansky ani politicky aktivní a nejsou ochotni účastnit se voleb (Valeš 2019). Velikost místních komunit a jejich organizace jako vysvětlující proměnná na kandidaturu do místních voleb. Příspěvek se týkal jak klasických nerozdělených obcí, tak i obcí rozdělených na jednu a více jednotek. Studie potvrdila, že jednotky bez úřadu jsou nejvíce znevýhodněné a produkují menší počet kandidátů. Dále bylo zjištěno, že nejvíce kandidátů pochází z centrálních jednotek rozdělených obcí oproti stejně velikým nerozděleným obcím (Voda, Svačinová, Smolková, Balík 2017).

3.4 Teoretická východiska rozhodování v obcích

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolil studii „Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí“ z roku 2017 autorů Radka Kopřivy, Jana Čopíka a Jaroslava Čmejřka a studii „Starostové jako proměnná v typologiích místních samospráv: případová studie České republiky“ (Mayors as a variable in typologies of local governments: a case study of the Czech Republic) stejných autorů z roku 2019.

3.4.1 Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí

Cílem práce Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí je porozumění tomu, jak fungují v české územní samosprávě rozhodovací mechanismy a kým jsou iniciovány investiční akce v obcích. Zaměřena je na vnitřní rozhodovací mechanismy obecních samospráv při jejich rozvoji, který zahrnuje rozhodování o investicích, schvalování obecních rozpočtů, prodej nebo nákup majetku a vytvoření strategického plánu rozvoje dané obce. Autoři hledali odpovědi na to, jaký je vliv místních aktérů při navrhování a prosazování investičních záměrů ještě před projednáním v zastupitelstvu, kdo je iniciátorem v nastolování agendy rozvoje municipality, jakým způsobem se v obcích rozhoduje, jestli jsou před veřejným zasedáním svolávány pracovní porady a zda velikost obce ovlivňuje vnitřní mechanismy rozhodování. Podle Müllera (2016) je důležitou součástí politického rozhodování důvěra občanů v instituce, mezilidská důvěra a občanská sebedůvěra. Vždy v tom je důležitá veličina počet obyvatel dané municipality. Müller to vyjádřil slovy: „důvěra v místní zastupitelstvo (i ve starostu) je poměrně spolehlivě negativně korelována s velikostí obce.“

Vlastní studie se skládala ze 2 šetření. První šetření obsahovalo zaslání dotazníků všem podatelárnám obcí v ČR. Po úpravách bylo vráceno 14,5 % poslaných dotazníků (tj. 905 obcí). Mail obsahoval otázky – kdo přichází s investičním impulsem, úloha pracovních jednání zastupitelů a mechanismy rozhodování. Druhé šetření navazovalo na dotazníky. Data byla sesbírána z dostupných dokumentů a byly provedeny polostandardizované rozhovory s představiteli samosprávy. Vybráno bylo 22 obcí podle počtu obyvatel, jejich investičním možnostem a dle personální stability či nestability zastupitelstva a exekutivních orgánů. Byly stanoveny dva cíle: 1) kdo přichází s impulsem k nastolení dané agendy a 2) kdo o stanovení cílů a jejich naplňování reálně rozhoduje.

Vzhledem k tomu, že je v české obecní samosprávě uplatňován systém kolektivního rozhodování lze předpokládat, že hlavní podíl při rozhodování bude ze strany starostů a členů rad. Jako doplňující iniciátoři budou zaměstnanci obecních úřadů, městských úřadů a magistrátů zastupitelských měst a dále různé občanské iniciativy. Dotazníkové šetření ukázalo, že z hlediska iniciativ k rozhodování o významných tématech v obci mají klíčovou úlohu starostové (přes 80 %). Ostatní iniciátoři nejsou zanedbatelní, ale jejich zastoupení je výrazně nižší. Úloha starostů je rozhodující v malých obcích, jak u impulsů k investičním akcím, tak i při sestavování obecních rozpočtů. Kromě měst nad 30000 obyvatel jsou u všech velikostních kategorií obcí uváděni starostové jako nejčastější, někdy dokonce jediní aktéři. V kategorii měst na 30 tisíc obyvatel lze velikost podílu starostů přirovnat k občanům, zaměstnancům městského úřadu nebo k představitelům lokálních zájmových organizací. U těchto měst mají hlavní podíl (60 %) na iniciaci návrhů rada města, politické vedení (koalice) a kolegium primátora. Z výsledků šetření vyšlo také najevo, že i přestože jsou někdy iniciátory rozhodnutí místní rady, s prvotním impulsem přichází starosta.

U 38,7 % šetřených obcí jsou do iniciace k rozhodování zapojeni místní občané. V těchto případech není velikost obce rozhodující veličinou. Studie ukázala, že iniciativní občané jsou v obcích spíše výjimkou a pokud už projevují nějakou aktivitu, jedná se spíše o malé, neinvestiční záležitosti. Zájmové a sportovní organizace se ve zkoumaných obcích angažují v 27,1 %. Jeví se to jako poměrně málo, protože tyto aktivity jsou z pohledu obcí velmi podporovány. Tyto organizace projevovaly zájem téměř výlučně v situacích, kdy se usilovalo o získání finanční či materiální podpory. V určitých případech bývá spjitost či propojenost mezi členy zastupitelstva a zájmovými či sportovními organizacemi. Členové lokálních zájmových iniciativ nejsou příliš iniciativní, přesto je ale podporování těchto aktivit přirozenou součástí agendy místních samosprávných celků. Zaměstnanci obecních a městských úřadů jsou důležitou složkou iniciátorů u obcí s 5000 obyvateli a větších. Vliv zaměstnanců úřadů je patrný většinou u měst, kde to je dáno z důvodů kapacitních.

Závěrem z prvního provedeného šetření bylo zjištění, že existují rozdíly mezi velikostními kategoriemi zkoumaných obcí. Tyto rozdíly však nejsou zásadní a klíčová úloha připadá starostovi. Jedinou výjimkou jsou města nad 30 tisíc obyvatel, i když i v této kategorii může být význam starosty či primátora velmi silný. Tuto pozici má starosta z titulu své funkce člena rady města, kolegia primátora nebo politického vedení města. Čím větší je obec, tím pestřejší je spektrum těch, kdo se podílí na předkládání návrhů investičních akcí a zároveň je toto spektrum vyrovnanější. Výsledky ukázaly poměrně malý podíl místních občanů a lokálních zájmových organizací. Jejich priority hájí a návrhy předkládají většinou starostové nebo členové zastupitelstva obce. Ti jsou buď přímo aktivními členy lokálních organizací nebo se zúčastňují schůzí těchto spolků. Dále také iniciují setkávání s místními občany. Podíl zaměstnanců obecních úřadů jako iniciátorů investic roste s velikostí obce.

Klasicky je rozhodování v obcích svěřeno zvolenému zastupitelstvu a je přijímáno na veřejných zasedáních. Část politického rozhodování je mimo hlavní či lépe řečeno oficiální zasedání zastupitelů či rady. Autoři si položili otázku: „Co se děje před ještě před veřejným zasedáním obecního zastupitelstva?“

U 77 % šetřených obcí vždy probíhá diskuze ohledně rozpočtu obce na pracovních jednáních, velikost obce na toto nemá žádný vliv (pokud se spojí odpovědi vždy a obvykle výsledkem je 87 % obcí). Pracovní projednávání ohledně významnějších investic se děje u 52 % obcí (vždy a obvykle ano je dohromady 77 %). Byla zjištěna závislost dle Pearsonova korelačního koeficientu 0,45 – vyšší střední síla závislosti) mezi předběžným projednáváním rozpočtu a předběžným projednáváním investičních záměrů. U obcí, kde se investice předjednávají na pracovních schůzkách, se podíl těchto obcí s jejich velikostí snižuje. U malého počtu obcí se schůzky vůbec před vlastním veřejným zasedáním nepořádají (6 z 22 zkoumaných obcí), v některých obcích se sice scházejí často, ale nikdy ne všichni zastupitelé. U větších obcí se v některých případech scházejí politické kluby, případně koalice a opozice odděleně.

Iniciátorem těchto pracovních porad je v drtivé většině starosta, případně vedení města (rada). Důvody těchto seminářů jsou různé – snaha mít konsenzuální jednání, akceschopnost obecního zastupitelstva, choulostivost probíraného tématu či bodu. Někteří starostové mají k pracovním schůzkám odmítavý postoj z důvodu transparentnosti rozhodování.

Závěr obou šetření a zároveň celé práce ukazuje, že rozhodující úlohu v obcích mají starostové. Pouze u obcí nad 30000 obyvatel má hlavní rozhodovací pravomoc kolektivní orgán, kterou je obvykle rada, případně vedení města (koalice) nebo kolegium primátora. Důležitou proměnnou je velikost municipality. Ve většině sledovaných obcí probíhají pracovní jednání o rozpočtu a investicích. Hlavní funkcí těchto pracovních schůzí je vysvětlení a předjednání probíraných záležitostí pro hladký průběh veřejného jednání zastupitelstva obce z důvodu image zastupitelstva a/nebo utajení choulostivých informací. Práce starosty, zejména u menších obcí, které tvoří většinu obcí v ČR, spočívá především ve sledování života v obci, diskuse s místními občany, řešení jejich problémů, otázky spojené s občanskými a zájmovými organizacemi a spolky, funkce „údržbáře – kontrola stavu místní infrastruktury a aktivní vyhledávání informací o získání možných dotací. Obzvláště silnou pozici mají starostové v malých obcích. Ve větších municipalitách je politický život různorodější, je zde zapojeno více místních aktérů. Vždy záleží na dané osobnosti starosty a na charakteru místní občanské společnosti. Z pohledu mechanismů rozhodování je role starosty klíčová u venkovských obcí a malých měst (15000–20000 obyvatel), u větších měst se projevuje větší spektrum aktérů při rozhodovacích procesech, je zde posíleno kolektivní rozhodování.

3.4.2 Starostové jako proměnná v typologiích místních samospráv

Tato studie je věnována otázce postavení starostů v samosprávě v České republice. Cílem autorů bylo doplnění nynějších přístupů k typologii místních samospráv. Akcent se kladl na roli starostů při stanovování rozvojových cílů obcí, jejich iniciativa a váha při rozhodování u rozpočtových záležitostech a důležitých investičních akcích. Role starostů je u nás určena především specifickým sídelním rozmístěním (v současné době cca 6250 obcí). Místní samosprávy můžeme rozdělovat podle různých hledisek.

Existuje více možných přístupů, jak se dívat na typologii místních samospráv. Může se jednat o kvalifikaci podle účelu samosprávy (Goldsmith 1992), stupně finanční autonomie municipalit (Page a Goldsmith 1987), vzájemného vztahu mezi samosprávou a vyššími správními úrovněmi (Hesse a Sharpe 1991), (Ivanyna a Shah 2014), (Landner,

Keuffer a Baldersheim 2016), role starostů (Mouritzen a Svava 2002), horizontálních a vertikálních vztahů v komunální politice – tzv. typologie Polleader (Heivelt a Hlepas 2006) nebo podle vytváření stylů vedení starosty (Getimis a Hlepas 2006).

Stejně jako u prvně uvedené studie, také zde autoři vycházeli ze dvou shora uvedených šetření. Při rozhodovacích procesech mají starostové stejné pravomoci jako ostatní členové zastupitelstva obce. Dle závěrů dotazníkového šetření jsou ve valné většině iniciativní starostové (83,7 %). Podnět pochází buď přímo od starosty, případně je jeho role v této souvislosti rozhodující. Z tohoto důvodu plní starostové klíčovou roli jako iniciátoři místního rozvoje. Podobný výsledky zaznamenal Bernard a kol. (2011), jež došel k závěru, že je v zásadě na starostovi, aby rozhodl, zda se strategické rozvojové plány objeví na pořadu jednání. V menších městech má největší iniciační aktivitu vedení města, což je v podstatě starosta a jeden či dva místostarostové. V určitých obcích pochází podněty od zástupců rady města nebo koalice, ale dle dotazovaných zástupců obce prvotní impuls téměř vždy vzejde od starosty. U větších měst je okruh aktérů různorodější, přesto i zde starosta zůstává v centru dění. Pouze u měst s počtem obyvatel nad 30000 nebyly v dotazníku starostové nejčastěji uváděni. V této velikostní kategorii lze podíl na navrhování investic u starostů porovnat s občany, zaměstnanci úřadu a členy zájmových organizací.

Na základě zjištěných údajů je možné konstatovat, že vyjma velikostní kategorie velkých měst (nad 30 tis. obyv.), je starosta klíčovým faktorem iniciace místního rozvoje. Důvody shledávají autoři v tom, že stranicko-politické systémy malých obcí se nevyznačují politickou pluralitou. Rady či zastupitelstva obcí jsou obvykle sestaveny z nezávislých kandidátů, a tudíž nejsou tvořeny stranickými koalicemi. Není nic neobvyklého, že je v obcích sestavena pouze jedna kandidátní listina složená jen z nezávislých. Ale i ve větších městech je v některých případech vliv starosty velmi silný, a to z důvodu, že je členem městské rady a/nebo politického vedení města.

Co se týká propagace programu, jsou častá neoficiální pracovní jednání mezi členy zastupitelstva a dalšími subjekty. To mohou být jak zástupci zájmových organizací, tak i zaměstnanci jednotlivých odborů na úřadu, kterých se týká rozhodování o investicích nebo projednávání provozních nákladů. Tato neoficiální jednání předchází vlastním zasedání rady nebo zastupitelstva. Obvyklými aktéry, kteří tato setkávání iniciují, jsou starostové, u velkých měst členové politického vedení města (rada). Dále jsou organizovány pracovní schůze členů zastupitelstva konající se před vlastním veřejným zasedáním zastupitelstva obce. Tato pracovní jednání svolává většinou starosta, ten zároveň předkládá ostatním zastupitelům materiály. Důvodem těchto setkávání je konsensuální průběh následného zasedání, operativní jednání členů zastupitelstva, jasně definovaný program a rychlý průběh veřejného zasedání.

Na základě průzkumu bylo prokázáno, že proces směřující k přijetí předloženého návrhu zastupitelstvu obce, ve kterém má starosta silnou pozici, má konsensuální rozsah. Dále autoři došli k závěru, že členství v politickém uskupení, které je zastoupeno v radě, nebo v koalici vládnoucí v dané municipalitě, nemá na rozhodovací mechanismy žádný vliv. Naopak velká proměnná, která v daném případě hraje roli, je velikost obce. Z hlediska rozhodování v obcích je lze kategorizovat: 1) malé obce do 2000 obyv., kterých je v ČR 90%, zde převažuje konsensuální rozhodování, 2) obce od 2000 do 15000 obyv., rozhodování zde není obvykle záležitostí koalic, nehledí se na politickou nebo stranickou

příslušnost, důležitou roli hraje předjednání daného problému či tématu, pokud je věc neprůchodná, tzv. se stáhne z programu, charakterizují je pravidelné pracovní schůzky, 3) obce nad 15000 obyvatel (2%), zde se projevuje vliv koaličního chování a politických stran, podobnost s politikou celonárodní.

4 Vlastní práce

Praktická část bakalářské práce je pojata jako případová studie tří obcí. Všechny tři obce jsou situovány v Plzeňském kraji v okrese Klatovy. Každá z obcí je velikostně (podle počtu trvale žijících obyvatel) rozdílná. Číhaň reprezentuje velmi malé obce, Čachrov má přidělený status městyse a Klatovy představují velké město.

4.1 Číhaň

4.1.1 Charakteristika

Číhaň je malá obec I. stupně a nachází se 12 km jihovýchodním směrem od města Klatovy, v nadmořské výšce 593 metrů. Její rozlohu tvoří dvě katastrální území a činí 852 hektarů. Obec se skládá ze tří částí: Číhaně, Pláničky a Nového Dvora.

K 1. lednu 2020 žilo trvale na daném území 219 obyvatel, z toho 106 mužů a 113 žen. Průměrný věk obyvatel obce činil 43,3 let.

4.1.2 Historie

První zmínky o Číhani pochází ze zápisů v kronikách z konce 15. století, kdy obec spadala do dominia pánů ze Štenberka. V roce 1552 byla zmíněna v zemských deskách království českého pod názvem Czihan. Majiteli byli postupně Zdislav Jindřich Vintíř z Vlčkovic, Anna Vintířová z Chudenic a Vilém Albrecht z Kolowrat Krakovských. Obec se začala více rozšiřovat až po roce 1839. Roku 1848, kdy byl císařem Ferdinandem I. vydán patent o zrušení poddanství, došlo k připojení Nového Dvora a Pláničky k Číhani. V následujícím období došlo k výstavbě nové komunikace. Ve větší míře se začalo v katastru obce s těžbou žuly, došlo k rozvoji kamenictví. V roce 1889 byl v obci založen hasičský sbor. Roku 1893 byla otevřena dvoutřídní škola.

4.1.3 Současnost

Počet obyvatel má v poslední době rostoucí tendenci. Před několika lety byly postaveny tři nové bytové domy a budova bývalé školy byla přebudována na bytové jednotky. Neutuchající zájem občanů o bydlení v obci je dán vstřícným postojem vedení obce k rozvoji výstavby rodinných domů a velmi dobré dojezdové vzdálenosti za zaměstnáním do větších měst. V obci má sídlo několik soukromých podnikatelských subjektů a Farma Číhaň. Obec provozuje knihovnu, víceúčelové sportovní hřiště, koupaliště, podílí se na financování provozu škol v Klatovech a Plánici a dopravní obslužnosti. V budově, kde se nachází obecní úřad, je dále umístěna zmíněná knihovna, pošta a obecní byty.

Ze zájmových spolků působí v obci Sbor dobrovolných hasičů Číhaň a místní myslivecké sdružení. Číhaň je členskou obcí Dobrovolného svazku obcí Ostružná.

4.1.4 Orgány obce a jejich struktura

Základními orgány obce Číhaň jsou zastupitelstvo obce, starosta a obecní úřad. Zastupitelstvo obce se skládá ze sedmi členů – starosty, místostarosty a 5 zastupitelů. Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou a účetní. Povinně je ze zákona zřízen finanční a kontrolní výbor.

4.1.5 Investice a rozpočet obce

Realizované investiční akce z posledních let zahrnují opravu komunikací ve všech třech částech obce a úprava návsi v Číhani (7,224 mil. Kč, dotace ve výši 3,51 mil. Kč od Plzeňského kraje a Státního zemědělského intervenčního fondu), vybavení jednotky sboru dobrovolných hasičů obce (1,8 mil. Kč, dotace ve výši 0,75 mil. Kč od Plzeňského kraje a Ministerstva vnitra ČR), traktorový nosič kontejnerů pro nakládání s bioodpadem (631 tis. Kč, dotace ve výši 568 tis. Kč Operační program Životní prostředí - OPŽP), oprava rybníka na návsi v Číhani (482 tis. Kč, dotace ve výši 338 tis. Kč – OPŽP), veřejné osvětlení (351 tis. Kč, dotace ve výši 210 tis. Kč – Plzeňský kraj), vyhotovení územního plánu obce (220 tis. Kč, dotace ve výši 150 tis. Kč – Plzeňský kraj) a oprava víceúčelové nádrže – koupaliště (564 tis. Kč, dotace ve výši 200 tis. Kč – Plzeňský kraj). Investice bez dotací byly použity při pořízení komunální techniky pro obec (1,8 mil. Kč) a při výstavbě víceúčelového hřiště se zázemím (2,5 mil. Kč). Plávanými investičními akcemi obce je výstavba nové hasičské zbrojnice (náklady zhruba 13. mil. Kč, předpokládaná dotace ve výši 4,5 mil. Kč) a společný investiční projekt s obcí Zavlekov – Cyklostezka Číhaň-Vlčnov (náklady cca 14 mil. Kč).

Schválený rozpočet obce na rok 2021 počítá v příjmech s částkou 4 360 000,- Kč a ve výdajích s částkou 5 176 525,30 Kč, tj. je počítáno se schodkem 816 525,30 Kč. Střednědobý výhled rozpočtu obce na období 2021-2024 počítá v roce 2022 s příjmy v plánované výši 4,465 mil. Kč a výdaji 4,2 mil. Kč, v roce 2023 by měla být příjmová část rozpočtu 4,465 mil. Kč a výdajová část 4,4 mil. Kč a rok 2024 – příjmy 4,615 mil. Kč, výdaje 4,515 mil. Kč.

4.2 Čachrov

4.2.1 Charakteristika

Čachrov má status městyse (od 10. října 2006) a nachází se 15 km jižním směrem od města Klatovy, v nadmořské výšce 716 metrů. Plocha spravovaná městysem Čachrov zahrnuje čtrnáct katastrálních území a její celková výměra činí 8818 hektarů. Městys je tvořen třinácti částmi: Bradné, Březí, Čachrov, Dobřemilice, Chřepice, Chvalšovice, Javorná, Jesení, Kunkovice, Onen Svět, Předvojovice, Svinná a Zahrádka. Vzhledem k podhorskému charakteru zdejší krajiny je zde velký počet osad a samot, které jsou poměrně rozptýlené.

K 1. lednu 2020 žilo trvale na daném území 506 obyvatel, z toho 284 mužů a 222 žen. Průměrný věk obyvatel obce k tomuto datu činil 44,3 let.

4.2.2 Historie

Poprvé je písemně Čachrov zmíněn roku 1352. V roce 1380 zde byl založen zámecký pivovar. Šlechtické sídlo (dnes památkově chráněná tvrz) nejprve vlastnili páni Kanických z Čachrova, později přešlo pod velhartické panství. V šestnáctém století se Čachrov znovu osamostatnil. V okolí obce probíhala těžba tuhy, postavena byla vápenka. V roce 1901 zde byla vybudována jedna z prvních družstevních elektráren na českém území. O tři roky později se obci dostalo povýšení na městyse, tento status byl po roce 1948 zrušen. Čachrov se stal městysem opět v roce 2006. Největší částí městyse Čachrov je Javorná, která se do 1.1.1951 nazývala Zejbiš a se Svinnou spadala do tehdejšího sušického okresu.

4.2.3 Současnost

Čachrovem prochází okresní komunikace vedoucí z Klatov do Železné Rudy, která je jednou z hlavních dopravních tepen vedoucích na Šumavu. V obci působí několik spolků: dva sbory dobrovolných hasičů, myslivecký spolek, včelaři, Tělovýchovná jednota Sokol Čachrov, Komunita Čachrov a Spolek kostel pro lidi, lidi pro kostel. Městyse Čachrov je členskou obcí Svazu šumavských obcí, Mikroregionu Šumava-západ a Ekoregionu Úhlava.

V posledních patnácti letech se počet trvale žijících obyvatel neustále snižuje. Probíhá migrace mladých obyvatel z regionu do lokalit, kde je lepší možnost zaměstnání, umístění dětí do škol a občanská vybavenost obcí. Celá oblast je charakterizována odlehlostí a horší dopravní obsluhností.

V obci se nachází knihovna, dětské a sportovní hřiště, jsou zde dvě výdejní místa České pošty.

V regionu působí několik soukromých zemědělců, autoopravna, v části obce Javorná je v provozu penzion a hotel. Část obyvatel pracuje v lesním hospodářství nebo v místním zemědělském družstvu, ostatní dojíždí za prací na Klatovsko nebo do Německa.

4.2.4 Orgány městyse a jejich struktura

Základní organizační struktura městyse Čachrov je tvořena starostou, zastupitelstvem a úřadem městyse. Zastupitelstvo je devítičlenné (starosta, místopředseda a sedm zastupitelů), zřízen je finanční výbor a kontrolní výbor. Úřad městyse se skládá ze starosty, administrativní pracovnice a účetní.

Městyse Čachrov je zřizovatelem příspěvkové organizace: Základní škola a Mateřská škola Čachrov.

4.2.5 Investice a rozpočet městyse

Co se týká rozsáhlejších investic, obec před několika lety kompletně zrekonstruovala bývalou školu v Javorné, ve které je nyní umístěno 12 obecních bytů. U školy v Čachrově bylo provedeno její zateplení a výměna oken a dveří.

V současné době obec dokončuje proces vytvoření nových stavebních parcel (projekt inženýrských sítí) určených k zástavbě rodinnými domy. Z větších investičních akcí městyse lze jmenovat opravu vodovodního řadu v Chvalšovicích (5,5 mil. Kč), kompletní opravy dvou komunikací v hodnotě 5 milionů Kč, vybudování veřejné kanalizace (38 mil.) v Javorné. Při těchto investičních akcích využíval městys dotačních titulů vyhlášených Státním fondem životního prostředí ČR. V plánu je vybudování vodovodu v Bradném a kanalizace a čistírna odpadních vod v Čachrově. Ve výhledu je také výstavba nového multifunkčního domu, ve kterém by byly situovány prostory obecního úřadu, prostorná společenská místnost a hasičské zbrojnice.

Schválený rozpočet obce na rok 2021 počítá v příjmech s částkou 13,445 mil. Kč a ve výdajích s částkou 33,295 mil. Kč, tj. počítá se se schodkem ve výši 19,85 mil. Kč, který by měl být kryt finančními prostředky z minulých let. Střednědobý výhled rozpočtu obce na období 2022-2023 počítá v roce 2022 s příjmy 15,7 mil. Kč a výdaji 21,7 mil. Kč, v roce 2023 příjmy 17,88 mil. Kč a výdaje 20,08 mil. Kč.

4.3 Klatovy

4.3.1 Charakteristika

Klatovy je moderní město s bohatou historií, počtem obyvatel druhé největší v Plzeňském kraji a leží 42 kilometrů jižně od krajského města Plzně, v nadmořské výšce 405 metrů nad mořem. Celková výměra je 8067 hektarů a dělí se na devatenáct katastrálních území. Obec se skládá z třiceti částí (příloha č. ...).

K 1. lednu 2020 žilo trvale na daném území 22257 obyvatel, z toho 10683 mužů a 11574 žen. Průměrný věk obyvatel obce činil 44,5 let.

4.3.2 Historie

První písemná zmínka o trhově osadě Klatovy se datuje k roku 1253. Královské město založil přibližně kolem roku 1260 Přemysl Otakar II. Za vlády Lucemburků zažívalo město velkého rozmachu řemesel, obchodu a zemědělství. V husitských dobách bylo věrnou baštou husitů. V 16. století bylo 7. nejbohatším městem království a v této době konjunktury byla postavena budoucí dominanta města Černá věž. Následně k ní byla přistavěna renesanční radnice. V pobělohorském období přišli do Klatov jezuité

a vybudovali zde řádovou kolej, barokní kostel a pod ním známé katakomby. Mezi lety 1751 až 1849 byly Klatovy krajským městem. V 19. století byly položeny základy následného rozvoje průmyslu. Do tohoto období také spadají začátky pěstitelského šlechtění karafiátů v Klatovech.

4.3.3 Současnost

Klatovy jsou moderním městem, které klade důraz na rozvoj bytové výstavby, rekonstrukci místních památek, revitalizaci městských parků a zeleně a zajištění lepších podmínek pro život místních obyvatel v obci. Klatovy jsou významnou dopravní křižovatkou. Aby se odklonila tranzitní doprava z centra města na jeho okraje, byl v nedávné době dostavěn západní obchvat obce. V současnosti probíhají přípravné práce spojené s výstavbou východního obchvatu. Město je také důležitým železničním uzlem.

Město má velmi dobrou občanskou vybavenost. Nachází se zde pět obchodních center, obchody, střediska služeb a restaurace. V obci jsou mateřské školky, základní a střední školy, učňovská střediska, dům dětí a mládeže a umělecká škola. Občanům je k dispozici nově postavená nemocnice, poliklinika, velký počet soukromých ordinací, několik lékáren, 3 kontaktní místa České pošty, městský kulturní dům, veřejná knihovna, muzeum, divadlo, dvě kina, několik poboček bankovních domů a pojišťovacích společností. Ke sportovním aktivitám slouží krytý plavecký bazén, venkovní koupaliště, tři letní stadiony, zimní stadion, různá sportoviště, tělocvičny a haly. Sociální služby jsou poskytovány prostřednictvím Městského ústavu sociálních služeb (senioři, azylový dům, sociální ubytování) a 2 charitních služeb. V obci mají sídla územní pracoviště Policie ČR, Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje, město Klatovy je zřizovatelem městské policie.

Ve městě působí různá občanská, kulturní a společenská sdružení, sportovní, zájmové, zábavní a vzdělávací spolky, společnosti a svazy. Ve městě jsou poměrně velká řada pracovních příležitostí ve výrobních provozech, obchodech, službách, úřadech či školních zařízeních.

4.3.4 Orgány města a jejich struktura

Základní organizační strukturu města Klatovy tvoří zastupitelstvo města, starosta, rada města a městský úřad. Zastupitelstvo města je složeno z dvaceti sedmi členů. Městská Rada má devět členů – starostu, dva místostarosty a sedm zastupitelů. Vedení městského úřadu se skládá ze starosty, dvou místostarostů a tajemníka.

Městský úřad je rozčleněn na deset odborů:

- odbor dopravy,
- finanční odbor,
- hospodářský odbor,
- odbor rozvoje města, odbor školství, kultury a cestovního ruchu,
- odbor sociálních věcí a zdravotnictví,
- odbor vnitřních věcí, odbor výstavby a územního plánování,
- živnostenský obor
- odbor životního prostředí.

Rozhodnutím města je zřízen finanční a kontrolní výbor. Rada města jmenovala tyto komise:

- finanční komisi,
- komise pro územní rozvoj, urbanismus a RMPZ (regenerace městské památkové zóny),
- majetkovou komisi,
- komisi bytovou,
- komisi pro nebytové prostory,
- komisi pro výchovu, vzdělávání a sport,
- komisi pro kulturu a cestovní ruch
- komisi pro sociálně právní ochranu dětí.

Městský úřad, odbor rozvoje města, odbor školství, kultury a cestovního ruchu, zajišťuje provoz informačního centra. Město Klatovy je zřizovatelem těchto příspěvkových organizací:

- Městská knihovna Klatovy
- Městské kulturní středisko
- Městský ústav sociálních služeb
- Mateřská škola Klatovy
- Technické služby města Klatovy
- ZŠ Čapkova
- ZŠ Plánická
- ZŠ Tolstého

4.3.5 Investice a rozpočet města

Z větších investičních akcí města z poslední doby lze zmínit obnovu historického parku Vrchlické sady (9,7 mil. Kč), dokončení III. etapy obnovy historického parku Mercandinovy sady (31,2 mil. Kč), dokončení 2. a 7. etapy regenerace sídliště v Podhůrcí (23,4 mil. Kč) a provedení stavebních úprav části bývalé jezuitské koleje (30,7 mil. Kč). Tyto investiční akce byly vždy zčásti financovány z různých dotací. Konkrétně se jednalo o Operační program Životní prostředí, Státní fond rozvoje bydlení, Podpora obnovy místních komunikací, program Regenerace sídlišť od Státního fondu podpory investic.

V nejbližší době je plánována rekonstrukce dvou navazujících ulic Pražská a Rybníčky, zahájení III. etapy regenerace sídliště Podhůrcí a revitalizace lesoparku Křesťanský vrch.

Schválený rozpočet města na rok 2021 počítá v příjmech s částkou ve výši 551.019.000,- Kč a ve výdajích s 464.866.000,- Kč, schodek mezi příjmy a výdaji by měl činit 86.153.000,- Kč. Střednědobý výhled rozpočtu města na období 2021-2025 počítá v roce 2022 s příjmy 569.016.000,- Kč a výdaji 463.384.000,- Kč, v roce 2023 s příjmy 585.433.000,- Kč a výdaji 464.172.000,- Kč, v roce 2024 s příjmy 594.488.000,- Kč a výdaji 466.903.000,- Kč a v roce 2025 jsou plánované příjmy 601.668.000,- Kč a plánované výdaje 465.590.000,- Kč.

4.4 Získání dat a informací

Data a informace o tom, jak ve zkoumaných obcích fungují rozhodovací mechanismy, byly získány semistrukturovanými rozhovory s vrcholnými představiteli jednotlivých municipalit. V případě obce Čihaň se jednalo o pana starostu, v případě

městysě Čachrov rozhovor probíhal také s panem starostou a zástupcem města Klatovy byl pan místostarosta.

Uvedeným zástupcům obcí byly položeny polostandardizované otázky – viz. záznamový arch rozhovoru v příloze. Tyto otázky se týkaly zjišťování, kdo je hlavním iniciátorem rozhodování o významných tématech v obci, od koho vychází nejčastěji impuls, jaké je spektrum těch, kdo přichází s podnětnými návrhy. Jakým způsobem se rozhoduje ve věcech, které jsou klíčové pro danou samosprávu (rozpočet, investice, významné prodeje či koupě majetku). Co předchází vlastnímu rozhodování, zda se konají pracovní schůzky, co se na nich projednává?

Část dat byla získána z internetových stránek jednotlivých obcí, kde je možno dohledat dokumenty týkající se rozpočtu obce, zápisy z veřejných jednání, zápisy z jednání rady, zprávy o investicích. Statistické údaje o obcích jsou čerpány z portálu Českého statistického úřadu.

4.5 Iničiátoři rozvojových cílů (investice)

U nejmenší zkoumané obce Čihaň odpovědi ukázaly, že v podstatě jediným, kdo v dané municipalitě dává podněty k jakýmkoli rozvojovým investicím je starosta obce. Od něho vycházejí všechny informace, co je potřeba zainvestovat, jaké jsou možnosti čerpání dotací pro obec. Pokud jsou iničiátory nějaké investice místní občané nebo místní hasičský spolek, jedná se vždy o záležitost, která se týká jich samotných (odkup pozemku, úprava části komunikace, v případě spolku materiální či finanční podpora.). Co se týká významnějších témat, tak iničiativní je výlučně starosta. Starosta je zde také v podstatě jediným, kdo připravuje a předkládá ostatním zastupitelům návrh rozpočtu obce. Veřejných zasedání obecního zastupitelstva se v obci účastní jen několik málo občanů, většinou jsou to ti, kterých se týká nějaký probíraný bod v programu zasedání.

V případě další obce, kterou je městys Čachrov, je situace velmi podobná. Také zde je v podstatě pouze na starostovi, jaké investice se budou realizovat. Vzhledem k tomu, že je starosta zároveň i členem místního hasičského sboru a dále se prakticky vždy účastní všech akcí, které se v katastru obce konají, skrze jeho osobu jsou realizovány všechny investiční záležitosti. Je na něm, aby sledoval nabídky různých dotačních příležitostí a pobídek. Pokud tedy vzejdou nějaké investiční podněty od místních občanů, nejsou nikdy předneseny na veřejném zasedání či oficiálně podstoupeny úřadu, ale jsou předneseny starostovi a skrze jeho osobu představeny zastupitelům. Co se týká navrhování rozpočtu a rozpočtových změn, je tato činnost na starostovi a na zástupci školy, které je městys zřizovatelem. Oproti přecházející obci je ale vidět větší účast na veřejných zasedáních městysě.

Velmi rozdílná je iničiativa při předkládání investičních návrhů u města Klatovy. Největší podíl u navrhování investic má vedení města (Rada města Klatovy) a Odbor rozvoje města. Pokud se jedná o záležitosti, které souvisejí s nákupem či prodejem městského majetku, tyto jsou řešeny převážně Hospodářským odborem a Majetkovou komisí. Spektrum iničiátorů je zde mnohem širší než u malých a středních obcí. Jedná se hlavně o zástupce místních spolků a organizací. Pokud je na městě projednáván rozpočet či jeho změny, jsou při tom vždy účastni zástupci příspěvkových organizací zřizovaných

městem Klatovy. Zasedání Zastupitelstva města Klatovy je hojně navštěvováno místními občany.

4.6 Vlastní mechanismus rozhodování

Druhou zásadní otázkou bylo, co se děje ještě před tím, než je daná záležitost projednávána na veřejném zasedání. Probíhají nějaká předběžná pracovní jednání či schůzky? A pokud ano, jak často se konají, v jakém složení tato setkávání probíhají, jaká je jejich úloha.

V Číhanech se zastupitelé na popud starosty scházejí na pracovních schůzkách každou první středu v měsíci. Obvykle se jí účastní minimálně pět zastupitelů ze sedmi. Pracovní setkávání slouží k tomu, aby starosta zastupitele seznámil s předloženými návrhy a tyto návrhy následně projdou diskusí. Vzhledem k tomu, že se v obci konají pracovní jednání pravidelně, jsou tedy investiční akce i rozpravy o rozpočtu vždy předjednány. Vlastní veřejné zasedání zastupitelstva obce pak má rychlý a hladký průběh. Všichni zastupitelé obce byli zvoleni jako nezávislí kandidáti, tudíž vliv stranického členství zde nemá žádný význam.

V městysu Čachrov probíhá veřejné zasedání pravidelně 1x za šest týdnů. Před každým zasedáním pošle starosta všem zastupitelům zprávu o termínu konání pracovního jednání. Termín je stanoven zhruba 2 až 3 dny před veřejným zasedáním. Na těchto pracovních schůzkách jsou zastupitelům předloženy informace a materiály související s probíranými záležitostmi a vše je starostou dovysvětleno. Účast na pracovních jednáních je 7-8 zastupitelů. Důvodem těchto pracovních seminářů je to, aby se při veřejném zasedání už zastupitelům vše nemuselo zdůvodňovat a ti přišli na zasedání zastupitelstva obeznámeni s danou problematikou probíraných témat. Finanční výbor pořádá pracovní schůzky většinou 2x až 3x za rok, stejné je to také u kontrolního výboru. Stranické členství zastupitelů zde stejně jako u předešlé obce nemá při rozhodování o investicích nebo rozpočtu význam.

Veřejná zasedání zastupitelů města Klatovy se konají přibližně 1x za dva měsíce, v případě projednávání stěžejních záležitostí (např. nové výběrové řízení) je svoláno mimořádné zasedání. Před každým zasedáním je svoláno na popud starosty či místostarostů pracovní jednání zastupitelů města. Těchto pracovních schůzí zastupitelů se účastní takřka všichni svolaní (obvykle chybí 2-3 členové zastupitelstva). Zastupitelstvo města Klatovy má pravomoc schvalovat finanční záležitosti (nákupy/prodeje) větší než 50.000,- Kč. Nižší investice jsou v gesci jednotlivých odborů. Z tohoto důvodu se konají každodenní pracovní schůzky starosty a obou místostarostů, kde se probírá každodenní agenda se zástupci jednotlivých odborů, tajemníkem, zástupci příspěvkových organizací apod. Rada města Klatovy koná své pracovní semináře 1x za 14 dnů. Pokud má být projednáván rozpočet města, jsou i v tomto případě svolány pracovní schůzky. 2x za rok je projednáván rozbor hospodaření města, kterého se účastní zástupci příspěvkových organizací města (technické služby, školy, městské kulturní středisko, ústav sociálních služeb, knihovna) a zástupci podniků. Důvod všech pracovních jednání a schůzek je informace zastupitelům a radním o projednávaných skutečnostech a vysvětlení dané problematiky. I přesto, že je politické spektrum zastupitelů velmi široké (ČSSD, ANO 2011, KSČM, ODS, Sdružení pro Klatovy, Nestraníci a Česká pirátská strana), podle sdělení zástupce města a dle zjištěných dat a informací, nehraje při rozhodování

o investicích a rozpočtu politická příslušnost vliv. Žádná pracovní jednání jednotlivých frakcí či politických skupin se nekoná, tzv. pracovních zastupitelstev se účastní v podstatě všichni zastupitelé.

5 Výsledky a diskuse

Na základě zjištěných informací od zástupců jednotlivých samospráv a studiu dostupných podkladů na webových stránkách obcí jsem došel k závěrům, které se shodovaly s těmi, které ve svých výzkumech popsali Jaroslav Čmejrek, Radek Kopřiva a Jan Čopík o mechanismech rozhodování na lokální úrovni a o roli starostů, jako důležité proměnné při místním rozvoji obcí.

Výsledky ukázaly, že v malé obci a v městysi je rozhodujícím činitelem starosta. Od něj vychází většina impulsů k důležitým investicím a zároveň je hlavní osobou, která má na starosti rozpočet. Jedním z důvodů, proč jdou téměř všechny iniciační aktivity od starosty je to, že se v obou sídlech starostové účastní valné většiny místních událostí a akcí a tím jsou v častém osobním styku s občany dané obce. Roli určitě hraje i to, že jsou oba členy místních hasičských sborů, ve kterých je často ve vesnických obcích sdružena velká část místních obyvatel. Pokud tedy vzejde nějaká iniciativa přímo od někoho z občanů obce nebo od zástupce místního spolku, téměř ve všech případech tento svůj záměr či problém řeší přímo se starostou a skrze něj je dále diskutován v zastupitelstvu. Oba starostové potvrdily, že pravidelně kontrolují stav infrastruktury obce a jejích částí. Zároveň oba aktivně vyhledávají možnosti získání dotací. To je dáno také tím, že jsou starostům obcí tyto možnosti čerpání formou nejrůznějších pobídek zasílány příslušným krajem či ministerstvy a mají možnost se účastnit různých seminářů, představovacích akcí, školení, která se dotačních programů týkají.

Zároveň je starosta u obou obcí hlavním iniciátorem pracovních jednání, která se konají buď pravidelně nebo jsou svolávána před veřejnými zasedáními zastupitelstva. Na těchto pracovních schůzích starosta všechny zastupitele informuje o nových skutečnostech, předává jim potřebné materiály k probíraným záležitostem a vysvětluje k danému tématu vše potřebné. Důvodem je předběžné projednání probírané látky a případné připomínkování ostatních zastupitelů k diskutované věci. Dalším důvodem je hladký a co nejméně problematický průběh následného veřejného zasedání. Dá se tedy konstatovat, že v tomto směru není mezi zkoumanou obcí a městyssem žádný rozdíl.

Podstatně jiný obraz přinesly zjištěné výsledky u města Klatovy. Zde je na rozdíl od předcházejících dvou municipalit zvolena rada města (členy rady jsou starosta, oba místostarostové a šest radních). Vedení města je spolu se zástupci příslušných odborů a komisí hlavními iniciátory investičních akcí. Dalšími aktéry, kteří vznášejí návrhy pro případné investice jsou zástupci zájmových spolků a organizací, zástupci osadních výborů jednotlivých částí města a jednotliví občané a podnikatelé. Spektrum aktérů je tedy mnohem větší a pestřejší než v menších obcích. Všechny předložené investiční návrhy procházejí následně Radou města Klatovy a jsou buď dále postoupeny zastupitelstvu města nebo jsou vyřazeny z programu jednání. Pokud je projednáván rozpočet města, hlavní slovo má opět vedení města. To v této otázce úzce spolupracuje se zástupci odborů, komisí a zástupci příspěvkových organizací. Starosta má také jedno z hlavních slov při iniciaci investic a rozpočtu (je jedním z radních), ale v žádném případě není jediný, od koho přicházejí impulsy.

Zjištěné závěry vypovídají o tom, že úloha starostů v malých a středních obcích je velmi rozdílná oproti úloze starosty ve velkém městě. Česká republika je řazena mezi země s kolektivním rozhodováním. Kolektivním rozhodováním lze nazvat rozhodování, které je praktikováno ve velkých městech, kde je volena rada města. Nelze to ale tvrdit u malých a středních obcí. Zde zastává velmi důležitou pozici starosta a často je jediným aktérem všech změn v obci. Je na zvážení, jestli by neměl mít starosta, který je hlavním hybatelem veškerého dění v obci, větší pravomoci, než mu současná legislativa přisuzuje. Na mysli mám zejména situace, kdy se jedná o investice, prodeje nebo nákupy majetku do určité výše a v těchto věcech se musí operativně jednat. Myslím si, že pokud má obec zastupitelstvo například jednou za čtvrt roku, tak ne vždy se dá dostatečně rychle reagovat na určité změny. Další možností by mohlo být zavedení „povinných“ pravidelných informačních setkání zastupitelů.

6 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo ověření uplatnitelnosti stávající teorie rozhodovacích mechanismů ve vybraných municipalitách. K dosažení stanoveného cíle byly záměrně vybrány tři velikostně rozdílné obce (obec Číhaň, městys Čachrov a město Klatovy). Všechny tři zkoumané obce se nacházejí v jednom regionu, jsou situovány v okrese Klatovy.

Semistrukturované rozhovory s vrcholnými představiteli samospráv jednotlivých obcí měly přinést údaje, která by daly odpověď na otázku, kdo je hlavním iniciátorem rozhodování o významných tématech v obci. Výsledky ukázaly, že v případě malé obce a městyse je vrcholným a v podstatě jediným aktérem, který iniciuje investiční akce po podporu rozvoje dané obce a jednání, která se týkají rozpočtu a rozpočtových změn, starosta. Odsouhlasení investic a rozpočtu musí vždy projít zastupitelstvem, ale prvotní impuls vychází od starosty.

V případě Klatov, které lze již zařadit mezi velká města, je spektrum aktérů účastnících se iniciace investičních záležitostí a projednávání rozpočtu, podstatně pestřejší. Starosta již není jediným, na kom vše stojí, jako u menších obcí. Vůdčí roli v tomto směru přebírá volená rada města, jejíž je starosta také členem. Od ní vychází většina iniciativy, ale i ostatní aktéři nejsou zanedbatelní. V případě města Klatovy přicházejí s návrhy zejména vedoucí odborů a zástupci volených komisí, členové různých zájmových spolků a organizací a v neposlední řadě sami občané města. Jak již bylo řečeno, rozhodující roli v tomto směru má vedení města.

Dalšími zkoumanými otázkami bylo, zda se před vlastním veřejným zasedáním konají pracovní schůzky či jednání, kdo je svolává, jak často se konají, jaká je na nich účast, jaký je důvod jejich konání. U všech tří sledovaných municipalit se tyto pracovní semináře konají. Každá ze tří samospráv má svůj specifický postup jejich svolávání. U obce Číhaň mají pracovní schůzky podobu pravidelných měsíčních setkání (účast bývá zhruba 70 %), starosta městyse Čachrov tato jednání svolává vždy 2-3 dny před veřejným zasedáním (průměrná účast zastupitelů je 80 %). Ve městě Klatovy se rada města, která zde má zásadní slovo, schází v pravidelných intervalech čtrnáctidenních intervalech. Tři nejvyšší představitelé města – starosta a oba místostarostové – mají každodenní informační schůzky. Pracovní jednání jsou taktéž konána před každým veřejným

zasedáním zastupitelů města, při projednávání rozpočtu, při rozboru hospodaření nebo v mimořádných případech, která jsou svolávána v případě řešení stěžejních záležitostí. V případě pracovních jednání zastupitelů (tzv. pracovních zastupitelstev) je účast vždy mimořádně vysoká a pohybuje se kolem 90 % zastupitelů. Konání těchto pracovních jednání má u všech tří municipalit stejný účel a tím je informovanost zastupitelů (radních, případně dalších účastníků), objasnění probíraných záležitostí a vzájemná diskuse na dané téma. Výsledkem těchto pracovních schůzek je pak hladký průběh veřejného jednání zastupitelstva dané samosprávy.

Jaroslav Čmejrek, Radek Kopřiva a Jan Čopík se ve svých odborných statích „Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí“ a „Starostové jako proměnná v typologiích místních samospráv: případová studie České republiky“ věnují rozhodování v rámci územní samosprávy. Na základě svých studií vyslovili teorii rozhodovacích mechanismů obecních samospráv při jejich rozvoji. Jedná se zejména o rozhodování v otázkách investic, schvalování rozpočtů, prodeji či nákupu obecního majetku a vytvoření strategického plánu rozvoje dané municipality. V této teorii je velmi důležitou proměnnou místního rozvoje starosta obce, a to zejména v malých a středních obcích. Na základě této teorie lze vyslovit, že v těchto kategoriích obcí je starosta vůdčím hybatelem veškerého dění v obci. Ve větších městech je role starosty již podstatně jiná.

Zjištěné výsledky a z nich vyvozené závěry zcela korespondují s teorií, kterou ve svých pracích vyslovily Jaroslav Čmejrek, Radek Kopřiva a Jan Čopík. Ukázalo se, že stávající teorie rozhodovacích mechanismů na úrovni obecních samospráv je v tomto případě velmi dobře uplatitelná.

7 Seznam použitých zdrojů

Bibliografie:

BALÍK, Stanislav. Radniční koalice po komunálních volbách 2006. Středoevropské politické studie. Brno: Mezinárodní politologický ústav MU, 2008, X, č. 1, s. 17-33. ISSN 1212-7817.

BALÍK, Stanislav. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. 1. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. 250 s. Politologie, 1. ISBN 978-80-247-2908-4.

BALÍK, Stanislav. Politická a stranická stabilita obecních orgánů 1990-2010. Případová studie obcí okresu Šumperk. Acta politologica. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2010, roč. 2., 3., s. 17-29. ISSN 1803-8220.

BALÍK, Stanislav. Studie ke komunálním volbám 2010. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 138 s. mimo edice. ISBN 978-80-210-5854-5.

BALÍK, Stanislav. Democratisation in Czechoslovakia. Political and Social Institutions. In Alexandr Vondra. Helsinki Process, Velvet Revolution of 1989 and the Czech Transformation: Lessons for Korean Peninsula? 1. vyd. Praha: Prague Centre for Transatlantic Relations, CEVRO Institut, 2015. s. 25-38. mimo edice. ISBN 978-80-87125-31-1.

BALÍK, Stanislav. Local Cleavages, Politics and Policy at the Local Level – Is the Depolitization Real? Sociální studia. Masarykova univerzita, 2016, roč. 13, č. 1, s. 73-85. ISSN 1214-813 X.

BALÍK, Stanislav. Vliv podob exekutivní koalice na následné volební výsledky. Česká komunální politika v letech 1994-2014 jako výzkumné pole. Sociológia. Bratislava: Slovenská akadémia vied, 2017, roč. 49, č. 1, s. 37-54. ISSN 0049-1225.

BALÍK, Stanislav. Local corruption in the Czech Republic: Does size matter? In Jonathan Mendilow, Éric Phélippeau (eds.). Political Corruption in a World in Transition. Wilmington: Vernon press, 2019. s. 123-137. Series in politics. ISBN 978-1-62273-332-3.

BALÍK, Stanislav. Modely exekutivních koalic na komunální úrovni. In DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK. Evropeizace nové téma politologického výzkumu. 1. vyd. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2005. s. 26-39. ISBN 80-210-3865-9.

BALÍK, Stanislav. Vztah státu a územní samosprávy v roce 2004. In BALÍK, Stanislav, Břetislav DANČÁK a Vít HLOUŠEK. Politika v České republice 2004. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita – Mezinárodní politologický ústav, 2005. s. 197-211. Sborníky, 25. ISBN 80-210-3914-0.

BALÍK, Stanislav, Petr GONGALA a Kamil GREGOR. Dvacet let komunálních voleb v ČR. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury a Masarykova univerzita, 2015. 159 s. Politologická řada, 53. ISBN 978-80-7325-381-3.

BALÍK, Stanislav a Vít HLOUŠEK. Dauerwahlkampf und die Tücken der Verhältniswahl bei fragilen Parteien: Wahlen und Parteiensystem in Tschechien. In Astrid Lorenz und Hana Formánková. Das politische System Tschechiens. 1. vyd. Wiesbaden: Springer VS, 2018. s. 87-109. ISBN 978-3-658-21558-3. doi:10.1007/978-3-658-21559-0_5.

BALÍK, Stanislav, Michal PINK, Andrew Lawrence ROBERTS, Marek RYBÁŘ, Peter SPÁČ, Petra SVAČINOVÁ a Petr VODA. Kvalita demokracie v České republice. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2016. 223 s. ISBN 978-80-210-8537-4.

BERNARD, Josef (ed.). 2010. Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva. Sociologické studie / Sociological Studies 10:1. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. 126 s. ISBN 978-80-7330-187-3.

BERNARD, Josef. 2012. Individuální charakteristiky kandidátů ve volbách do zastupitelstev obcí a jejich vliv na volební výsledky. Sociologický časopis / Czech Sociological Review 48 (4): 613-640.

BERNARD, Josef, KOSTELECKÝ Tomáš. 2010. Části obcí s vlastní samosprávou a bez ní: Vliv administrativního statusu části obce na její rozvoj. Acta politologica 2 (3): 46-61. ISSN 1803-8220.

BERNARD, Josef, KOSTELECKÝ Tomáš. 2014. „Prostorový kontext volebního chování – jak působí lokální a regionální prostředí na rozhodování voličů.“ Sociologický časopis/ Czech Sociological Review 50 (1): 3-28. ISSN 0038-0288.

BERNARD, Josef, KOSTELECKÝ Tomáš, ŠIMON Martin. 2014. „Existují prostorové kontextové vlivy na volební chování i v relativně nacionalizovaném stranickém systému? Příklad Česka.“ Geografie 119 (3): 240-258

BUBENÍČEK, Václav (2004). Komunální volební inženýrství. In Sborník příspěvků z doktorandského semináře 2004. Praha: PEF ČZU v Praze. ISBN 80-213-1150-9.

BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., HAJNÝ, P., KOPŘIVA, R., NEUMANOVÁ, T. (Eds.) (2005). Obce jako aktéři politického procesu: komunitní studie regionálních politických systémů a problematika metodiky jejich zpracování. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze. ISBN 80-213-1326-9.

BUREŠOVÁ, Barbora a Stanislav BALÍK. Kdo jsou iniciátoři místních referend v ČR? Acta Politologica. Praha: Univerzita Karlova, 2019, roč. 11, č. 2, s. 18-38. ISSN 1804-1302. doi:10.14712/1803-8220/30_2018.

ČMEJREK, J. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Praha: Kernberg Publishing, 2009. ISBN 978-80-87168-10-3. s. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR, s. 5-42.

ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V. (2004). Reforma veřejné správy a rozvoj venkovského prostoru v ČR. In: Trvale udržitelný rozvoj agrárního sektoru – výzvy a rizika: sborník příspěvků mezinárodní konference Agrární perspektivy XIII. Praha, 22-23. září 2004. Eds.: Svatoš, M., Boháčková, I. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze. ISBN 80-213-1190-8.

ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Specifika politického života v obcích ČR. Praha: Grada, 2010. 224 s. ISBN 978-80-247-3061-5.

ČMEJREK, J. – ČOPÍK, J. Kontinuita a diskontinuita ve vývoji lokální politické reprezentace. Dva přelomy v politickém životě tří municipalit. Acta Protozoologica, 2009, roč. 1, č. 3, s. 284-304. ISSN: 0065-1583.

ČMEJREK, J. – ČOPÍK, J. Osadní výbory a jejich samosprávný potenciál. Acta Politologica (on-line verze), 2010, roč. 2, č. 3, s. 62-72. ISSN: 1803-8220.

ČMEJREK, J. – ČOPÍK, J. Venkovské regiony jako politický prostor. In Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Region v rozvoji společnosti 2013 10.10.2013, Brno. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2013. s. 37-45.

ČMEJREK, J. – ČOPÍK, J. Slabá místa reformy územní veřejné správy v ČR. In Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Region v rozvoji společnosti 2014 23.10.2014, Brno. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014. s. 170-176.

ČMEJREK, J. – ČOPÍK, J. Risk management of rural municipalities as a limit of their basic selfgoverning functions. In AGRARIAN PERSPECTIVES XXIV: GLOBAL AGRIBUSINESS AND THE RURAL ECONOMY 16.09.2015, Prague. Prague: Czech University of Life Sciences Prague. Faculty of Economics and Management, 2015. s. 99-108.

ČMEJREK, J. – ČOPÍK, J. Institutional Limits of Local Development in the Czech Republic. 2018.

ČMEJREK, J. – ČOPÍK, J. – KOPŘIVA, R. – BUBENÍČEK, V. – KOCIÁNOVÁ, J. – WAGNEROVÁ, J. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Praha: Kernberg Publishing, 2009. 133 s. ISBN 978-80-87168-10-3.

ČOPÍK, J. Proměny lokálních politických mechanismů v prostředí české územní samosprávy. Acta Politologica (on-line verze), 2013, roč. 5, č. 2, s. 125-142. ISSN: 1803-8220.

ČOPÍK, J. – ČMEJREK, J. Osadní výbory jako rozvojový a komunitní aktér. 2018.

ČOPÍK, Jan, KOPŘIVA, Radek & ČMEJREK Jaroslav (2019) Mayors as a variable in typologies of local governments: a case study of the Czech Republic, Local Government Studies, DOI: 10.1080/03003930.2019.1699069

DOČKAL, Vít. Regionální politika. In BALÍK, Stanislav, Ondřej CÍSAŘ a Petr FIALA. Veřejné politiky v České republice v letech 1989-2009. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. s. 398-435. Srovnávací politologie, 13. ISBN 978-80-7325-236-6.

HÁJEK, Lukáš a Stanislav BALÍK. Komunální volby v roce 2018. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2020. 229 s. Ediční řada Monografie; svazek č. 71. ISBN 978-80-210-9602-8.

HORNEK, J., JÜPTNER, P. (2020). Endangered Municipalities? Case Study of Three Small and Critically Indebted Czech Municipalities, NISPACEE Journal of Public Administration and Policy, 13(1), 35-59. doi: <https://doi.org/10.2478/nispa-2020-0002>

JAROŠ, B., BALÍK, S. Nové komunální volby v ČR 2002–2017: blokující menšiny? Acta Politologica. Praha: Univerzita Karlova, 2018, roč. 10, č. 1, s. 139-152. ISSN 1804-1302.

JÜPTNER, P. et al. (2014): Local Governance between Democracy and Efficiency. Novo mesto/Prague: Faculty of Organization Studies in Novo mesto/Charles University.

JÜPTNER, Petr; VALUŠOVÁ, Pavla; KRUNTORÁDOVÁ, Ilona (2014). Participation and Elements of Direct Democracy in the Czech Republic: Part I. Public Policy and Administration. Vol. 13, no. 4, pp. 648–658. <https://doi.org/10.13165/VPA-14-13-4-08>

JÜPTNER, Petr; VALUŠOVÁ, Pavla; KRUNTORÁDOVÁ, Ilona (2015). Participation and Elements of Direct Democracy in the Czech Republic: Part II. Public Policy and Administration. Vol. 14, no. 2, pp. 279–290. <https://doi.org/10.13165/VPA-15-14-2-09>

KLIMOVSKÝ, Daniel; PINTERIČ, Uroš; JÜPTNER, Petr. (2016). Sistemas de gobierno local en países poscomunistas miembros de la Unión Europea. Gestion y Politica Publica vol. 25, no. 1.

KLIMOVSKÝ, Daniel; PINTERIČ, Uroš; JÜPTNER, Petr. (2019). Path Dependence and Local (Self-)Government Systems: A Comparison of three CEE Countries. *Politics in Central Europe* Vol. 15, No. 2, pp. 193–218.

KLIMOVSKÝ, D.; RISTESKA, S.; JÜPTNER, Petr. (2014). Development and Current State of Local Government Systems in the Selected Post-Communist Countries. *Scientific papers of the University of Pardubice Series D XXI* (32).

KOPŘIVA, R. Stabilita volební podpory politických stran v komunálních volbách. *Acta Politologica* (on-line verze), 2010, roč. 2, č. 3, s. 3-16. ISSN: 1803-8220.

KOPŘIVA, R. – ČOPÍK, J. – ČMEJREK, J. Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí. *Sociologia*, 2017, roč. 49, č. 5, s. 482-506. ISSN: 0049-1225.

KOPŘIVA, R. – KOBZEV KOTÁSKOVÁ, S. Development of Rural Communities and the Factors Forming Local Political Representation. In *Agrarian Perspectives XXIV. – Global Agribusiness and Rural Economy 16.09.2015, Prague*. Czech University of Life Sciences Prague: Czech University of Life Sciences Prague, 2015. s. 224-231.

KOPŘIVA, R. – KOTÁSKOVÁ, S. – MAITAH, M. The System of Appointment of Local Political Bodies as a Factor of Social Development. *Social Sciences*, 2015, roč., č. 3, s. 362-368. ISSN: 1818-5800.

KRUNTORÁDOVÁ; Ilona, JÜPTNER, Petr. (2012). Finanční aspekty autonomie českých municipalit v postojích politických aktérů. *Politologický časopis*. 2012, roč. 19, č. 4, s. 341-358. ISSN 1211-3247. Praha: Politologická revue.

KUBÁLEK, Michal (2006). Legitimita lokálních politických institucí. In: *III. Kongres českých politologů*. Eds.: Němec, J.; Šůstková, M. Praha, Olomouc: Česká společnost pro politické vědy. ISBN 978-80-902176-0-7.

KUBÁLEK, M. – BUBENÍČEK, V. Charakter lokální politiky v suburbánním politickém prostoru. *Acta Politologica* (on-line verze), 2012, roč. 4, č. 3, s. 284-305. ISSN: 1803-8220.

KUBÁLEK, M. – BUBENÍČEK, V. Konfliktní linie v malých obcích. *Acta Politologica* (on-line verze), 2010, roč. 2, č. 3, s. 30-45. ISSN: 1803-8220.

MASOPUSTOVÁ, Ilona; JÜPTNER, Petr (2019). Mzdové prostředky územních samospráv jako nástroj hodnocení decentralizace v České republice? *Acta Politologica*. Vol. 11, no. 2, pp. 39–55. https://doi.org/10.14712/1803-8220/27_2018

MÜLLER, Karel B. Dobré vládnutí ve veřejném nezájmu. Lokální politické elity jako klíčoví aktéři demokratizace? Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2018. 286 p. ISBN 9788074192715

RYŠAVÝ, D. 2004. Proměny lokálních politických elit na venkově a malém městě - vstupní rozvaha. Pp. 57-67 in Markéta Škodová (ed.). *Česko-slovenské sociologické dny*. Praha: SOU AV ČR.

RYŠAVÝ, D. Seniori v samosprávě malých měst a venkovských obcí. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Facultas Philosophica, Sociologica-Andragogica*. 2005.

RYŠAVÝ, D. (2007). Regionální politické elity – zdroj, charakter a důsledky. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 43(5), 993-1016. doi: 10.13060/00380288.2007.43.5.07.

RYŠAVÝ, D. Zastupitelé o sobě, svých prioritách a názorech. Moderní obec. 2009.

RYŠAVÝ, D. Zastupitelé obcí (nejen) o přímé volbě starostů. In Bednárik R., Jeřábek H., Smékalová L. (Eds.) Aktuální otázky české a slovenské společnosti I: Sborník k 45. výročí založení Československé sociologické společnosti: Sociologie vybraných oblastí. 2010. ISBN 978-80-7399-963-6

ŠARADÍN, P., RYŠAVÝ, D. Zastupitelé měst a obcí České republiky v čase a prostoru. Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě. Praha, Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. ISBN 978-80-7419-042-1

RYŠAVÝ, D., BERNARD, J. (2013) Size and Local Democracy: the Case of Czech Municipal Representatives, *Local Government Studies*, 39:6, 833-852, DOI: 10.1080/03003930.2012.675329

RYŠAVÝ, D., ŠARADÍN, P. (2010). Straníci, bezpartijní a nezávislí zastupitelé na českých radnicích. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 46(5), 719-744. Doi: 10.13060/00380288.2010.46.5.02.

SKÁLA, Vít (2017). Vliv sociálního kapitálu na rozvojový potenciál venkovských obcí. *Acta politologica*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2017, Vol. 9, no. 2, pp. 40-56. ISSN 1803–8220.

SMOLKOVÁ, Andrea a Stanislav BALÍK. Personalizace na komunální úrovni: existuje a lze ji v českém prostředí zkoumat? *Středoevropské politické studie*. Brno: Mezinárodní politologický ústav MU, 2018, roč. 20, č. 2, s. 204-221. ISSN 1212-7817.

SPÁČ, Peter, VODA, Petr, BALÍK, Stanislav, PINK, Michal. Politika vykrmování na regionální úrovni: Případ dotací pro obce ve Středočeském kraji. *Sociologický časopis*. Praha: Akademie věd ČR, Sociologický ústav, 2018, roč. 54, č. 4, s. 499-528. ISSN 0038-0288.

VALEŠ, L. Komunální volby v Tachově v 90. letech 20. století. In *Minulostí západočeského kraje*. Plzeň: Archiv města Plzně, 2008. s. 163-184. ISBN: 978-80-86971-94-0, ISSN: 0544-3830

VALEŠ, L. Komunální volby v Klatovech v 90. letech 20. století. In *Sborník prací z historie a dějin umění*. Klatovy: Galerie Klatovy / Klenová, 2008. s. 301-327. ISBN: 978-80-87013-15-1

VALEŠ, L. Vývoj české komunální politiky 1990-2010 - případová studie vybraných měst Plzeňského kraje. In *Quo vadis, střední Evropo?: metamorfózy práva III : sborník příspěvků ze stejnojmenné mezinárodní konference pořádané Ústavem státu a práva AV ČR, v.v.i. a Fakultou právnickou ZČU v Plzni ve dnech 27.-29.6.2012 ve Znojmě*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012. s. 206-219. ISBN: 978-80-87439-06-7

VALEŠ, L. Komunální volby 2010 a 2014 jako projev krize českého politického systému a veřejné správy? In *Metamorfózy práva ve střední Evropě IV: žijeme v nejlepším z možných právních světů?: sborník příspěvků ze stejnojmenné mezinárodní konference pořádané Fakultou právnickou ZČU v Plzni ve dnech 1.-3. října 2014 ve Znojmě*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. s. 305-317. ISBN: 978-80-7380-543-2

VALEŠ, L. Exekuce, volby a občanská participace v České republice. *Komorní listy*, 2019, roč. 11, č. 3, s. 26-34. ISSN: 1805-1081

VALEŠ, L., BINAR, A., PETRÁŠ, J., SRB, V., STÁTNÍK, D., ŠIKULA, M., VANDROVCOVÁ, J., VANDROVCOVÁ, L. Osudové osmičky (1918, 1938, 1948, 1968) v dějinách českých měst,

regionů a veřejné správy. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú., 2018, 126 s. ISBN: 978-80-7556-033-9

VODA, Petr a Jakub LYSEK. Local Effects in Local and National Elections. In ECPR Joint Session of Workshops. 2019.

VODA, Petr, Petra SVAČINOVÁ, Andrea SMOLKOVÁ a Stanislav BALÍK. Local and more local: Impact of size and organization type of settlement units on candidacy. Political Geography. Elsevier, 2017, roč. 59, July, s. 24-35. ISSN 0962-6298. doi: 10.1016/j.polgeo.2017.02.010.

Zákony:

ČR. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
ČR. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje:

<https://www.cihan.cz/cihan/>
<https://www.cachrov.info/mestyscachrov/>
<https://www.klatovy.cz/mukt/>
<https://www.czso.cz/>

8 Přílohy

Seznam příloh:

Příloha č. 1 - Příloha č. 1 – Kompetence starosty dle Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), paragraf 103, odst. 4, body a) – i).

Příloha č. 2 – Úkoly a povinnosti tajemníka obecního úřadu dle Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), paragraf 110, odst. 4, body a) – e).

Příloha č. 3 – snímek okresu Klatovy s vyznačením zkoumaných obcí

Příloha č. 1 – Kompetence starosty dle Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), paragraf 103, odst. 4, body a) – i).

Do kompetence starosty dále spadají tyto záležitosti:

- odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok,
- plní úkoly zaměstnavatele dle zvláštních předpisů, uzavírá a ukončuje pracovní poměr se zaměstnanci obce a stanoví jim plat, pokud není v obci tajemník obecního úřadu; vedoucí odboru jmenuje, odvolává a stanoví jim plat, jen není-li zřízena rada obce,
- může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých věcech,
- může požadovat po Policii ČR spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku,
- odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce,
- zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích, kde není tajemník obecního úřadu,
- rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce,
- plní další úkoly stanovené tímto zákonem a zvláštními zákony,
- plní obdobné úkoly jako statutární orgán zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči uvolněným členům zastupitelstva a tajemníkovi obecního úřadu,
- svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva obce a rady obce, podepisuje s ověřovateli zápis z jednání zastupitelstva obce a zápis z jednání rady obce,
- spolu s místostarostou podepisuje právní předpisy obce
- pozastaví výkon usnesení rady obce, pokud má za to, že je nesprávné; pokud takto rozhodne, věc předloží k rozhodnutí nejbližšímu zasedání zastupitelstva obce,
- ve stanovených případech zřizuje pro výkon přenesené působnosti zvláštní orgány obce, jmenuje a odvolává jejich členy; tyto zvláštní orgány obce s rozšířenou působností vykonávají státní správu pro správní obvod obce s rozšířenou působností, tj. nejsou součástí obecního úřadu.

- Zdroj: Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Příloha č. 2 – Úkoly a povinnosti tajemníka obecního úřadu dle Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), paragraf 110, odst. 4, body a) – e).

Tajemník obecního úřadu plní tyto úkoly a má tyto povinnosti:

- výkon přenesené působnosti kromě věcí svěřených radě obce nebo zvláštnímu orgánu obce,
- plní úkoly uložené mu zastupitelstvem obce, radou obce nebo starostou,
- stanoví platy všem zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu,
- plní úkoly statutárního orgánu zaměstnavatele vůči zaměstnancům obce zařazeným do obecního úřadu,
- vydává spisový řád, skartační řád a pracovní řád obecního úřadu a další vnitřní směrnice obecního úřadu, nevydává-li je rada obce,
- zúčastňuje se zasedání zastupitelstva obce a schůzí rady obce s hlasem poradním,
- nesmí vykonávat funkce v politických stranách a v politických hnutích.

Zdroj: Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Příloha č. 3 – snímek okresu Klatovy s vyznačením zkoumaných obcí

ADMINISTRATIVNÍ ROZDĚLENÍ OKRESU KLATOVY - STAV K 1. 1. 2016

Zdroj: https://www.czso.cz/documents/11252/17840999/klatovy_admin2015.png/cff49b45-fc2c-4c81-be00-09e46121843a?version=1.1&t=1485849191086

ZÁZNAMOVÝ ARCH POLOSTRUKTUROVANÉHO ROZHOVORU

- 1) Kdo je hlavním iniciátorem rozhodování o významných tématech v obci?
- 2) Je tento iniciátor jen jeden nebo jich je více?
- 3) Konají se před jednáním o rozpočtu a před jednáním o investicích předběžné pracovní schůzky?
- 4) Kdo tato neoficiální setkávání svolává a jaká je na nich účast?
- 5) Jak často se tato pracovní jednání konají?
- 6) Co se na nich projednává a jakým způsobem?
- 7) Jaká je úloha těchto pracovních aktivů?
- 8) Má členství v politickém uskupení vliv při rozhodování o významných záležitostech v obci?
- 9) Jaké větší investiční akce byly v poslední době v obci uskutečněny?

Zdroj: vlastní zpracování.